27ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7327 — 1 ՅՈՒՆԻՍ 1910 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

14 Juin 1910 — 27me Année — N. 7327

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
ԵՐ. ՍՐՄԱՔԷՇԽԱՆԼԵԱՆ

Գրութիւնք ետ չեն տրուիր

Բաժանորդագրութեան պայմանները տեսնել Դրդ էջը

Ս. ՊՈՂՈՍ, ԳԱԼԱԹԻՈՅ

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ

10 PARAS

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur Propriétaire
Karekin Boyadjian
Cons/ple Galata

ՀՈՂԱՅԻՆ ԽՆԴՐՈՅՆ ՄԱՍՆԱԿԻ ԼՈՒԾՈՒՄ ԿԱՐԵԼԻ՞ Է

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆՑԻՈՅ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԿՈՉԸ

Վանայ դաւ. վարչութեան կողմէ կոչ մը ուղղուած էր պանդուխտ կամ գաղթական վասպուրականցի հայրենակիցներու մասնաւորապէս և բոլոր հայաստանցի Հայերուն ընդհանրապէս, որպէսզի իրենց հայրենիքը դառնալով տէր ըլլան իրենց հողերուն, զոր բռնապետութեան արհաւիրքներէն ստիպեալ ձգեր գացեր էին։ Դաւ. Վարչութիւնը այդ կոչը ուղղած ատենը՝ կը յայտներ թէ կառավարութիւնը պատրաստ է այդ կերպով լքուած դիւղերը և հողերը տէրերուն դարձնելու՝ եթէ խնամքով, ընտանիքով, երկրագործական առարկաներով և անասուններով վերադառնան, առանց այլ ևս վերստին ետ երթալու մտադրութեան։

Այդքան սրտապնդիչ յայտարարութիւն մը երբ գաւառական վարչութեան մը կողմէ հրապարակ կ'ելլէ լրագրի միջոցաւ, կը նշանակէ թէ հոս մայրաքաղաքիս մէջ չգիտցուած բան մը Վանայ մէջ գիտցեր են և կը հռչակեն, այն է թէ վերադարձող Հայերուն հողերը իրենց կը վերադարձնէ կառավարութիւնը, մինչ ամէն օր և ամէն տեղէ Պատրիարքարանը ու լրագիրներուն տեղացած գանգատները ու բողոքները ճիշդ հակառակը կը ցուցնեն, և ճար ու դարման կը խնդրեն, ըսելով թէ դրաւեալ հողերու իրենց տէրերուն վերադարձնելու գործը կրնայի ընթացքով անգամ չքալէր։

Բայց արդէն ծանօթ իրողութիւն է թէ Հայաստանի Հայուն հողային խնդիրը իր բոլոր ուժգնութեամբ օրուան մեծագոյն հարցերէն մին կը կազմէ այժմ՝ որ դեռ չէ լուծուած։ Հետեւաբար կարելի՞ է արդեօք հաւատալ թէ Վանայ տեղական կառավարութիւնը՝ վարչական ապակեդրոնացական դրութեամբ մը՝ ինքն իր հաշուոյն լուծած ըլլայ տեղւոյն հողային հարցը, և որոշած՝ անխիբ տէրերուն վերադարձնել յափշտակուած հողերը ու դիւղերը, երբ անոնք ընտանիքով ու ամբողջ պարագաներով ետ դառնան իրենց պանդխտավայրերէն։

Եթէ արդարեւ Վանայ կառավարութիւնը այսպիսի որոշում մը տուած է և եթէ մասնաւոր իրաւ պիտի գործադրէ, շնորհաւորութեան և շնորհակալութեան միանգամայն արժանի է։ Եւ Վանայ դաւ. վարչութիւնը որ համոզում գոյացուցած է այդ մասին և ըստ այդմ իր կոչը հրատարակուած է Ազատամարտի մէջ, խնդակցութեան արժանի կ'ըլլայ ինքն ալ իր կարգին... իր լաւատեսութեանը համար։

Միայն թէ պարագայ մը կայ որ այս առթիւ մեր միտքը կուգայ, և որ այժմէական կարեւորութիւն մը կը ստանայ ներկայ խնդրոյն մէջ, ուստի չենք կրնար անիշատակ թողուլ զայն։ Անշուշտ ամէն մարդ կը յիշէ թէ Սահմանադրութեան հռչակման առթի ամիսներուն մէջ երբ արդէն ամէն կողմէ գաղթականները ինքնաբերաբար ետ կը դառնային, գարձեալ Վանայ Դաւառ. վարչութիւնն էր որ Զաւէն վարդապետի առաջ. տեղապահութեան օրովը այդպիսի կոչ մը ուղղեց մասնաւորաբար Թիֆլիսի թերթերուն մէջ և հրաւիրեց բոլոր վասպուրականցի հայ պանդուխտներ ու գաղթականները օր առաջ ետ դառնալ իրենց հայրենիքը, յայտարարելով թէ կառավարութիւնը իրենց պիտի յանձնէ իրենց հողերը ու դիւղերը։

Բայց դժբախտաբար դիտնք նոյնպէս թէ վերադարձողները դառն յուսախաբութեան մատնուեցան և ամիսներով ատանդական թափառելէ ետքը՝ պարտաւորեցան ձեռնունայն վերադառնալ ուսկից որ եկած էին ենթարկուելով նոր ծախքերու, նոր ջնաներու և նոր զրկումներու ու անթիւ զոհողութիւններու մինչեւ իսկ կեանքի կորուստի։

Արդ մի՛ գուցէ այս անգամ ալ նմանօրինակ պատրանք մը կրեն գաղթական Հայերը, եթէ Վանայ Դաւառ. Վարչութեան հրատարակած կոչին հետեւելով այժմ գտնուած տեղերնին ձեռքերնին ունեցած գործերնին, ձգեն և հայրենիք դան։ Աւելորդ է ըսել թէ ամենամեծ ցանկութիւնն է լաւատես ըլլալ ու հաւատալ թէ իրականալի են տրուած խոստումները, որոնց յենլով այդ կոչը կը հրատարակէ Վանայ Դաւառ. Վարչութիւնը։ Բայց որովհետեւ անդամ մը աչքերնիս վախցած է դառն փորձէ մը, ասոր համար յուսախաբութեան տեղ կուտանք մեր մտքին մէջ այս պարագային հանդէպ, մինչդեռ միւս կողմէ կը փափագինք որ ամէն պանդուխտ կամ գաղթական Հայ վայրկեան մը առաջ հայրենիք վերադառնայ փոխանակ իր մտքին, հանճարին և բազկին ուժը օտար երկիրներու մէջ սպառելու, զի այն տեղեր կը կոխուին կ'երթան անհետ ու անդրօրմ, մինչ բնիկ երկրին մէջ թէ՛ ներկան և թէ ապագան պիտի օգտուի անոնց ջանքերէն ու աշխատութիւններէն։ Եւ մանաւանդ միշտ այն կարծիքէն ենք թէ Հայուն ապագան իր հայրենի հողին կապուած է և պէտք է կապուած մնայ միշտ։

Սակայն և այնպէս կը ցանկանք որ այս տեսակ պարագաներու մէջ որեւէ պաշտօնական մարմին խիստ շրջահայեաց ըլլայ և զգուշաւոր կանխատեսութեան բոլոր պայմանները նկատի առնելով չարժի, որպէսզի նոր անոր զառն յուսախաբութիւնները չի դան ծանրացնել արդէն վիշտահար պանդուխտներու կամ գաղթականներու ցաւերը և կսկիծները, մանաւանդ որ առաջին վարձը մէջտեղն է և վրան հաղիւ մէկ կամ մէկուկէս տարի անցեր է։

Հայաստանի Հայոց հողային խնդիրը այնպիսի բարդ վիճակի մը մէջ է, որ դեռ առայժմ չենք յուսար թէ այս կարգի մասնակի լուծումներ կրնան իրականանալ։ Երանի թէ մենք սխալած ըլլայինք։

ՄԱՐԿՈՍ ՆԱԹԱՆԵԱՆ

ՈՃԻՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ (ՓԱՍՏԵՐ)

Մուսաղեռնի դեպքը եւ Բեսի սպանութիւնը.— Զանգան ոնիրներ.— Բաղդեի Այայ պէյի եւ գունդ մը զօրաց զայրոյթը եւ Հալէի երեւումը։

ՄՈՒԹ, 9 մայիս

908 Յուլիսի 11 երշանկաբեր թուականէն վերջ Տարօնոյ գաւառակներու՝ Փանքի, Խոյթի, Մօտրկոնի, Բուլանդի, Մանազկերտի և Վարդոյի մէջ, միայն Մշոյ դաշտը իրաւունք ունէր պարծենալու, որ իր յարակից վիճակներու ժողովրդեան նման երկու տարուան կարճաւոր ժամանակամիջոցին մէջ անձի կորուստ չունեցաւ և արիւնով ուռճացած դաշտի հողի վրայ արիւն չթափեցաւ և քաջարի շինականի ժիր ու կարիճ որդիքը ազատօրէն դաշտի մէջ աշխատելով, իրենց վարի ու վաստակի եռեւէնի ինկած էին, դատելու, դրստելու հողէն իրենց մերկ ու անոթի ճիճիներու և քամ-քաշի պաշրիկ ու զախիրէն։

Այդ երանաւէտ խաղաղութեան հետ, սեւ տարիի յաջող պայմանները երաշխիք մըն էին գիւղացուն թէ, այլ ևս անկիա անթութիւն չպիտի տեսնայ և կուշտ ու կռուշտ վայելելով իր դասաք ու դասուսի արդիւնքը ու իր ճակտի հայոյ քրտինքի վաստակը պիտի լիանայ ու լիացնէ սոսված ու քաղցած Տարօնի ժողովուրդը և այդ յուսով լի գարուն գարնանացով սկսած էր իր խոփ ու արօրը խրել ամայացած, կորդացած դաշտի փրան ու փորը ցորենի սերմերը հոն թաղելու համար։ Բայց հազիւ թէ անիկա Սահմանադրութեան ընծայած խաղաղութեան բարիքներուն վաստակութեամբ ձեռքը զարկած էր աշխատութեան և երկրագործութեան, անա անոր յոյսերը օդի մէջ կը ցնդին և կրկին սպանութիւններու, ոչնչի ու սարսափէն կը փախչէր իր լծքի հետ գիւղ ու դուրս չելլեր, կասկածելով թէ վաղն ալ այդ խաղը իր գլուխն է։

Մուշաղչն կը գտնուի Նէմրուտի ատոռոտ և Զխուրի շամբին բերանը, Զխուրի վերջին և 60 անուրէ բաղկացեալ հայաբնակ գիւղն է, հոգեւորապէս կապուած է Մշոյ առաջնորդութեանը, իսկ քաղաքականապէս Բաղէշի կուսակալութեան. ասկէ քանի մը չարաթ առաջ այդ գիւղացիներ Զխուրի ձագկրնիս, Օձ-քաղաք, Կոլոյ ելն. բաւա քիւրտ գիւղացիներու հետ հոս եկած կը բողոքէին Մուսայ պէյի, և անոր ազգականներու, ինչպէս նաև Բաղէշի ազդեցիկ թուրքերէն Հաճի Նէճմէտտինի, Շէյմէտտին, Իսրայիմ և Մէհմետ էֆէնտիներու դէմ, թէ իրենց հողերը գրաւեր են, այդ օրէն սկսեալ գիւղացիներու կասկածը աւելցած էր և միշտ զգուշութիւն կ'ընէին ներս ու դուրս ելլել մտնելու ժամանակ և կ'ըսէին մեր թշնամին մեր եռեւէն կը պտրտի։

Ամսոյս 1ին, ուրբաթ գիշեր լուս երկուշաբթի 30-40 զինուած և հեծեալ քիւրտեր իրիկուան ժամը 1ին կը յարձակին գիւղին վրայ և կ'աշխատին ներս մտնել, բայց ներսէն գիւղացիները ընդդիմութիւն ընելով թոյլ չեն տար. մինչև գիշերուան ժամ 5-6 գիւղը գնդակահար ընելով կ'սպանեն գիւղացի Աղճոյեան Երանոսը և կը ձգեն կ'երթան, գիւղացիները հաստատ կերպով կը յայտնեն որ հաճի Մուսայ պէյի եղբայր՝ Խաբմ պէյը արշաւախումբին գլուխը կը գտնուէր և կը յաւելուն թէ կանխապատրաստութեամբ եկած էին գիւղի ազդեցիկ անձերը՝ (Գասպար էֆ., Նասռ Գրիգոան եւայլն) սպանելու, որպէս զի այլ ևս իրենց դէմ բողոք ընող մը չգտնուի։ Սպանուածին դիակը Բաղէշ տարեր են,

Թէ՛ այս և թէ Ալէքսանի սպանութեանց առթիւ Մշոյ Առաջնորդը կուսակալին հետ տեսնուած ատեն բան է. «Փաշա՛, այդ դէպքերը ի հեռուկ ձեզի ձեր թշնամիները ընել կուտան, աշխատելու էք ձեր ազդեցութիւնը ցոյց տալ, որ անոնք զգուշանան»։ Կուսակալը խոստացեր է որ ամէն մէջտեղ ձեռք պիտի առնէ չարագործութիւններու առաջքն առնելու համար, բայց հակառակ կուսակալին խոստումներուն ցաւալի է ըսել, Ալէքսանի սարսափդրօք հեռասկդող ոստիկանները ձեռնունայն վերադարձան. այս առթիւ նոքին Սրբազան Առաջնորդը բան է. «Փաշա՛, գացող պաշտօնեաները ջանք ցոյց չեն տար և անպիտանութիւն ընելով այդ կարգի սարսափելի դէպքերուն մէջտեղ չեն ուզեր, պէտք է գացող պաշտօնեաներուն վարձատրութիւն խոստանաք և կամ ըսէք որ՝ եթէ չգտնէք ձեր պաշտօնը վրայ պիտի տաք, կը վատնեցնեմ ձեր վախճութիւնը որ պիտի բռնեն և անոնց ձեռքէն ոչ մէկ ոմրագործ պիտի վրիպի։» Ակէ զատ կարծեմ թէ ուրիշ ճար չկայ Մշոյ կառավարութեան պաշտօնեաները ուղղութեան բերելու. ինքը կուսակալն ալ հաւանած է և կրկին խոստումներ բրած։

*** Երբ դաշտի մէջ իրարու յաջորդող հայկական երկու դէպքերը կը նօթագրենք, անդիէն ալ կը լսենք որ Բիւրտերը կաղդեր են և իրարու միս կուտեն, ինչ որ պատաւարեր չէ այս խաղաղ ժամանակին և կրնայ մտահոգութիւն պատճառել։ Գալանդրի և Մշոյ դաշտի սահմաններուն վրայ՝ Բէշսուր լեռներու հիւսիսային կողմը գտնուող Ռասուլան քրտաբրնակ գիւղացի Հասանի տղայ Սլէյմն կը սիրահարուի նոյն գիւղացի Աւարլի միլինեկ տղայի Մուրատի կնոջ՝ մանկամարդ Կազօ անուն քրդուհւոյն հետ և կ'սկսի անոր տունը երթալ գալ ու յարաբերութիւն ունենալ. Մուրատը կասկածելով իր կնոջ չար ընթացքին վրայ, կ'ըսէ անոր. «Ինքզինքդ իմ ձեռքէս ազատելու համար մենք այս տեղէն, կ'ըսես, կ'երթանք ուրիշ գիւղ մը. դուն պէտք է իրիկուան Սլէյմն խարս բերես հոս, մենք կը վերադառնանք ու կը սպաննենք»։ այդ առաջարկութեան վրայ քրտուհին ուշն կը կանչէ իր սիրակցին և Մուրատ վրայ հասնելով իր երեք դաշնակալ եղբայրներուն —Մուսայի, Խայլի և Սապայի— հետ, Սլէյմն կը սպաննեն և պատը փլցնելով մէջը կը պահեն դիակը։

Մէկ-երկու օր վերջ Սլէյմի հայրը տեսնելով որ իր տղան կորուած է, Ազգանի միւտիրին դիմելով, կը յայտնէ իր տղայի կորուստը. ասոր վրայ միւտիրը քանի մը ոստիկաններու հետ նոյն գիւղը կ'երթայ և կորուածին դիակը կը գտնէ, վերադարձին Ապլրուհարի ձորի մէջ կը հանդիպի ձօթիկցի Տաշոյի Ուսէի թոռ Զաչոյին և անոր հօրեղբօրորդւոյն՝ երկու զինեալ Բիւրտերու և կը պտռայ որ կայնին, բայց Բիւրտերը մտիկ չընելով միւտիրին խօսքերուն, կը պահանջեն, որ միայն ոստիկան մը իրենց արտաքսի մը չափ մօտ գայ ու միւտիրին ըսածները լսէի. երբ ոստիկանը կը սկսի աւելի մօտ գալ անոնց, կ'ազդարարեն որ աւելի մօտ չգայ։ Ոստիկանը, որ անձնատուր պիտի ըլլար իրեն։ Իր վատթարացած, հաչոտ հոգին խորը, այդ հանդիսաւոր բռպէին, դիտութեան մարդը չէր որ կը յառնէր, այլ մարդկային ցաւերը ծաղրող, մարդկային ակարութիւնները հեգնող, անոնցմէ չնպաստաւորելու հեռատեսութեան արարածը։ կը պարէր մէկ խուցէն մէկալը, միտքը՝ բղջախոհ պատերներու յանախանքէն ուռնչուած, երկարօրէն, մոլեգնօրէն սպասուած հեշտութիւններու յամրցումէն հոգեսպառ։ Կեցած, մերթ, սենեկին մէջտեղը, աչքերը դրան սեւեռած, կ'երեւակայէր որ ան յանկարծ կը բացուէր, երեւան հանելով երազուած էակը, կին մը, գեղեցիկ, բայց ցաւէն ընկճուած, որ, գիտութեան մարդուն անձնամատոյց, անոր պատեանին տակ կիրքի հրէշը հանգնալու անկարող, պիտի դար աղերսել, պաղատանք, ակարանալ, լքուիլ, լկուիլ...

Աւա՛ղ տակաւին. բացման այդ առաջին օրը, ոչ մէկ հիւանդ եկաւ ափ առնել այդ տխուր գարմանատան դուռը։ Խաչօ ի զուր սպասեց յարկարանին դրանը առջեւ, արտատրոփ. մէկ, երկու, երեք ժամ նստաւ հոն, աթոռին վրայ, մտքին մէջ մրչա պրպտելով գործողութիւնը զոր պիտի կատարէր ինք երբոր վերջապէս հիւանդ մը ներկայանար։

(Շարունակելի)

ԳԱՀԱԺԱՌԱՆԳ ԵՈՒՍՈՒՖ ԻԶԶԷՏՏԻՆ ԷՖԷՆՏԻ ՈՐ ԵՐԷԿ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔՍ ԺԱՄԱՆԵՑ

գործները ձերբակալել չեն ուզեր, պէտք է գացող պաշտօնեաներուն վարձատրութիւն խոստանաք և կամ ըսէք որ՝ եթէ չգտնէք ձեր պաշտօնը վրայ պիտի տաք, կը վատնեցնեմ ձեր վախճութիւնը որ պիտի բռնեն և անոնց ձեռքէն ոչ մէկ ոմրագործ պիտի վրիպի։» Ակէ զատ կարծեմ թէ ուրիշ ճար չկայ Մշոյ կառավարութեան պաշտօնեաները ուղղութեան բերելու. ինքը կուսակալն ալ հաւանած է և կրկին խոստումներ բրած։

*** Երբ դաշտի մէջ իրարու յաջորդող հայկական երկու դէպքերը կը նօթագրենք, անդիէն ալ կը լսենք որ Բիւրտերը կաղդեր են և իրարու միս կուտեն, ինչ որ պատաւարեր չէ այս խաղաղ ժամանակին և կրնայ մտահոգութիւն պատճառել։ Գալանդրի և Մշոյ դաշտի սահմաններուն վրայ՝ Բէշսուր լեռներու հիւսիսային կողմը գտնուող Ռասուլան քրտաբրնակ գիւղացի Հասանի տղայ Սլէյմն կը սիրահարուի նոյն գիւղացի Աւարլի միլինեկ տղայի Մուրատի կնոջ՝ մանկամարդ Կազօ անուն քրդուհւոյն հետ և կ'սկսի անոր տունը երթալ գալ ու յարաբերութիւն ունենալ. Մուրատը կասկածելով իր կնոջ չար ընթացքին վրայ, կ'ըսէ անոր.

պարտաւոր էր զիջում ընել — քանի որ գիւղին մէջ այնքան համակրութիւն չէր վայելէր իբրեւ թիւչ — և թոյլ տալ որ կարգ մը աղքատ հիւանդներ ալ երբեմն երբեմն բժշկութեան ուսանողին դիմէին եթէ չատ վատնգաւոր չէր իրենց հիւանդութիւնը։

Տօքթոր Բէնտիրեան, երբոր Մերկերեանը գաւառ դիմացը — որուն հակառակութեան և ոխակալութեան ոգին ծանօթ էր իրեն — կակուղցաւ, և վերջապէս տեղի տուաւ, և մինչեւ իսկ, իմանալով որ տիպլոման առնելէն յետոյ Մարկոսեան Բարիզ պիտի երթար կատարելագործուելու և վերադարձին Պոլսոյ մէկ աւելի հարուստ թաղը պիտի հաստատուէր, իր աջակցութիւնը և իր խորհուրդները խոստացաւ ուսանողին՝ իբրեւ քսանամեայ փորձառու բժիշկ։

Աղքատաց խնամակալութիւնը, միշտ Մերկերեանի ազդեցութեամբ, շնորհակալութեան փքուռոյց գիր մը ուղղեց աղնիւ տոքթորին, որ այսքան կանուխէն կը սկսէր հանդիսաւոր ապացոյցները տալ իր մարդասիրական զգացումներուն ընկերութեան հանդէպ։

Տիկին Մարկոսեան զաւակին համար այցաքարտ պատրաստել տուաւ հայերէն և ֆրանսերէն. տոքթոր Արշակ Մարկոսեան։ Եւ իր յառաջիկայ ընդունելութեան օրը։

այդ քարտերէն մէյմէկ հատ բաշխեց այցելուհիներուն, որոնցմէ շատերը, հինգլուս կնիկներ, խորին ու կանխակալ յարգանքով լեցուն դէպ ի գիտութիւնն ու ան կեալ ամիրայութիւնը, երկիւղածօրէն թաշկինակներուն մէջ պլորեցին այդ թանկագին քարդը ու գրպաններնին տեղաւորեցին մասունքի մը պէս։

Տաներեց քահանան, ժամուն մէջ ծանուցում ըրաւ թէ տոքթոր Արշակ էֆ. Մարկոսեան պատրաստ է ուրբաթ և կիրակի օրերը կէսօրէն ետքը աղքատ հիւանդներ ընդունիլ իր բնակարանին մէջ։ Այս առթիւ, աղօթքներ և մաղթանքներ ըրաւ ամիրայական մեծ գերդաստանին համար։ Վերնատունը, անկիւն մը, իր սեւերուն մէջ պատուրուած, կնոջ մը խորունկ ու սրտառուչ հառաչանքներով պատասխանեց տէրտէրին այս մաղթանքներուն։

Այս բոլոր արարողութիւններուն և ձեւակերպութիւններուն յաջորդող առաջին ուրբաթ օրը, Խաչօ սթոռ մը նեռած էր տոքթորին յարկաբաժինը ելլող սանդուխին դրանը առջեւ և նստած էր, արտատրոփ սպասումով։

Հանդիսը, իր սուգի սեւեռակը ապատանած, կ'աղօթէր իր հանգուցեալ ամուսնին կենդանագրին առջեւ, մինչ տոքթորը, իր սենեակներուն մէջ փակուած, կը պատրաստուէր ընդունիլ առաջին հիւանդը, որ անձնատուր պիտի ըլլար իրեն։ Իր վատթարացած, հաչոտ հոգին խորը, այդ հանդիսաւոր բռպէին, դիտութեան մարդը չէր որ կը յառնէր, այլ մարդկային ցաւերը ծաղրող, մարդկային ակարութիւնները հեգնող, անոնցմէ չնպաստաւորելու հեռատեսութեան արարածը։ կը պարէր մէկ խուցէն մէկալը, միտքը՝ բղջախոհ պատերներու յանախանքէն ուռնչուած, երկարօրէն, մոլեգնօրէն սպասուած հեշտութիւններու յամրցումէն հոգեսպառ։ Կեցած, մերթ, սենեկին մէջտեղը, աչքերը դրան սեւեռած, կ'երեւակայէր որ ան յանկարծ կը բացուէր, երեւան հանելով երազուած էակը, կին մը, գեղեցիկ, բայց ցաւէն ընկճուած, որ, գիտութեան մարդուն անձնամատոյց, անոր պատեանին տակ կիրքի հրէշը հանգնալու անկարող, պիտի դար աղերսել, պաղատանք, ակարանալ, լքուիլ, լկուիլ...

Աւա՛ղ տակաւին. բացման այդ առաջին օրը, ոչ մէկ հիւանդ եկաւ ափ առնել այդ տխուր գարմանատան դուռը։ Խաչօ ի զուր սպասեց յարկարանին դրանը առջեւ, արտատրոփ. մէկ, երկու, երեք ժամ նստաւ հոն, աթոռին վրայ, մտքին մէջ մրչա պրպտելով գործողութիւնը զոր պիտի կատարէր ինք երբոր վերջապէս հիւանդ մը ներկայանար։

(Շարունակելի)

„ԱՐԵՒԵԼՔ"Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (40)

ԱՄԻՐԱՅԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

(ՊՈԼՍԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ԳՐՈՒԱԳԾԵՐ)

Գրեց՝ ԵՐՈՒԽԱՆ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԱՑԼԱՍԵՐԱԾՆԵՐԸ

Զ.

ՏՕՔԹՈՐԸ

— Նորէ՞ն, նորէ՞ն, հրամայեց տոքթորը սենեկէն ներս քաշուելով.

Փորձը կրկնուեցաւ։ Այս անգամ սպասաւորը չխնայեցաւ։

— Հա՛ս է տոքթորը, բաւ ուժգնութեամբ մը, երբ Տիկին Մարկոսեան նորէն ներս մտաւ։

Եւ Խաչօ գնաց երեք անգամ մատովը զարկաւ իր սիրոյ դրանը, ինչ որ կը նշանակէր թէ հիւանդ եկած է։ Երկու վայրկեան յետոյ, ախտաձնական խուցին դուռը կը բացուէր և տոքթորը կ'երեւնար հոն գլուխը թաւիշէ գդակով, երկար պլուզա մը հագած։

Խաչօ, հակառակ իր գեղագիտական անատարութեանը կը հասկնար թէ եղածը արտասովոր լիմարութիւն մըն էր, մղձաւանջոտ ըղեղներու, անհաւասարակշիռ ջիղերու արարք մը, ու մտքէն կը խնդար, կ'ապտէր։

— Թամամ խէնդ էն էս մարդիկ, կը մրմռար։

Վերջին փորձը յաջողած էր. մինակ գաւառացին էր որ վատութիւն չէր ներշնչեր. ուստի կրկին և կրկին պատուէրներ եղան անոր։

Ուրեմն ամէն բան պատրաստուած, կազմակերպուած էր, կը մնար իրաւունք հիւանդներ գտնել՝ վերջապէս իրականութեան գոյն մը տալու համար բոլոր այս կատարուած խեղկատակութիւններուն։

Բայց ի անկէց որ Տիկին Մարկոսեան ընդունելութեան օրը իր այցելուհիներուն ծանուց թէ տոքթորը ուրբաթ և կիրակի օրերը ձրի հիւանդ կ'ընդունէր, պայմանով որ աղքատ ըլլար ան, Բարթող աղան մէկ կողմէն, Թադէոս աղան միւս կողմէն գիւղին մէջ տարածեցին այս կարեւոր նորութիւնը։

Գեղին միակ հայ բժիշկը, տոքթոր Բէնտիրեան, որ արդէն իր ապագայ մրցակցին շուրջը պղպջացող համակրութեան և յարգանքի փրփուրներուն ժըպտուն աչքով չէր որ կը նայէր, իր սեպհական հողին վրայ այսքան կանխանա և լիրը ոռնձգութեան մը առջեւ չուզեց այլ ևս անտարբեր մնալ։ Դիմեց աղքատխնամ ընկերութեան, որուն տիտղոսաւոր բժիշկն էր, և պահանջեց որ միջոցներ ձեռք առնուին թոյլ չտալու համար որ բժշկութեան ուսանողը յանդգնի դարմանել գիւղին աղքատ հիւանդները։

— Ինչի որ, ըսաւ, ես խնամակալութեան պաշտօնական բժիշկն եմ, դիս պատասխանատու կը բռնեն երբոր ատ աղան ֆալցօ մը ընէ, փորձանք մը հանէ։

Բայց Մերկերեանը հոն էր, անխուսափելի թաղականը։ Միջամտեց խնդրին, և զան հաշտարար կերպով լմնցնելու համար, կամացուկ մը հակցուց վիրաւորուած բժիշկին թէ իր իակ չահուն համար

Տիկին Մարկոսեան զաւակին համար այցաքարտ պատրաստել տուաւ հայերէն և ֆրանսերէն. տոքթոր Արշակ Մարկոսեան։ Եւ իր յառաջիկայ ընդունելութեան օրը։

Տաներեց քահանան, ժամուն մէջ ծանուցում ըրաւ թէ տոքթոր Արշակ էֆ. Մարկոսեան պատրաստ է ուրբաթ և կիրակի օրերը կէսօրէն ետքը աղքատ հիւանդներ ընդունիլ իր բնակարանին մէջ։ Այս առթիւ, աղօթքներ և մաղթանքներ ըրաւ ամիրայական մեծ գերդաստանին համար։ Վերնատունը, անկիւն մը, իր սեւերուն մէջ պատուրուած, կնոջ մը խորունկ ու սրտառուչ հառաչանքներով պատասխանեց տէրտէրին այս մաղթանքներուն։

Այս բոլոր արարողութիւններուն և ձեւակերպութիւններուն յաջորդող առաջին ուրբաթ օրը, Խաչօ սթոռ մը նեռած էր տոքթորին յարկաբաժինը ելլող սանդուխին դրանը առջեւ և նստած էր, արտատրոփ սպասումով։

Հանդիսը, իր սուգի սեւեռակը ապատանած, կ'աղօթէր իր հանգուցեալ ամուսնին կենդանագրին առջեւ, մինչ տոքթորը, իր սենեակներուն մէջ փակուած, կը պատրաստուէր ընդունիլ առա-

քայլ չառնէ այլ՝ աեղը մնայ, բայց այս վերջինը Հորէն մակի չտներ և առաջ կ'երթայ. Քիւրտերը զէնքով կը պատասխանեն և կը սկսին իրարու հետ կռուիլ ու Զայոն սպաննուելով՝ մէս ընկերն ալ զէնքով բռնելով Մուշ կը բերեն։ Երբ կը լսեմ այդ պարտաճանաչ պաշտօնեայի վարմունքը, ինքնիրենս կ'ըսեմ. ինչ լաւ կ'ըլլար, որ բոլոր պաշտօնեաները այդպէս պարտաճանաչ ըլլային, կը վատահեցնե՛մ որ այլ եւս ոչ ոք դժգոհութիւն չկրնի յայտնէր կառավարութեան պաշտօնեաներէն։ Այս դէպքը պատահած է ապրիլ 26էն և 29ին։

*** Ապրիլ 30ին, Ալուշարէգ գիւղացի Մինանի Թոռ Սալէհ անուն քիւրտը սպաններ է Նոյն գիւղացի Սէֆոյի տղայ Սրապը և վիրաւորեր է անոր եղբայրը։ Կռուին շարժառիթները անյայտ կը մնան։

*** Հարկ կը համարեմ այս դէպքերուն քով դնել նաև տարօրինակ դէպքի մը պատմութիւնը, որ մարտ 3ին Դ. օր տեղի ունեցած է Հաղցոյի Կուց գիւղի մէջ։ Ցիշեալ գիւղի բնակիչները Ազիզ անուն Հայը վարձակոտ կը բռնուի. Ազիզի դռացի Սատ անուն քիւրտի կինը անոր տունը մտած ելած միջոցին կը վարակուի ու կը մեռնի. Սատէ իր կնոջ մահուան պատճառը Ազիզը համարելով, երբ անիկա կ'առողջանայ, հրացանով կը զարնէ և մէկ աչքը կը հանէ։ Ազիզի մարդերը կը փութան կառավարութեան բողոքել. կառավարութիւնը պաշտօնեաներ ուղարկելով քննութիւն կատարել կ'ուզէ, բայց Սատէ արգելքներ հանելով թոյլ չի տար որ անոնք քննութիւն կատարեն և ձեռնունայն ետ կը վերադարձնէ։

*** Մայիս 5ին Բաղէշէն այստեղ եկաւ Բաղէշի ոստիկանապետ (ալայի պէյը)։ Նոյն օրը նաև Բաղէշէն տեղս եկաւ գունդ մը զօրք. այժմէն ժողովուրդը դանդաղ կարծիքներ կը յայտնէ Ալայի պէյի գալըստեան մասին և կ'ըսէ թէ, խուզարկութիւններ կատարելու համար եկեր է։

*** Ապրիլ 20էն սկսեալ Հալէպի գիւաւորը հոս ալ երեւցաւ՝ արեւելեան երկինքին վրայ, Բեւեռային աստղէն քիչ մը վար. գիշերուան ժամը 7ին երեւան կուգար մինչև ժամ ութուկէս, ժողովուրդը սարսափահար ամէն օր դուրս վազելով կը դիտէր զայն և կը սպասէր անոր պատճառելիք երեւակայական վնասին։ Տարեց մամիկները ահաբեկած էին անոր անունէն և կ'ըսէին որ իրօք այս պէշը պիտի ըլլայ մեր աշխարհի կործանման պատճառը, «մեր ըմէն դարտին էդ էր պակաս». եղան կիներ որ վերջին երկու օրերու մէջ երեք չքնացան և անքուն սպասեցին աշխարհի կործանմանը. հիմա մէկ-երկու օրէ ի վեր բաւական հանդարտած են անոնց մտքերը և կը հաւատան որ, խաղաղ ու հանդարտիկ կերպով, առանց մէկու մը վնասելու անկի իր ընթացքը կատարեց ու անցաւ գնաց թափառելու մոլորակներու աշխարհին մէջ։

*** Կուսակալը քաղաքս գալըմ�արհեստաւորները կանչելով, պատուիրած է որ այլեւս ո՛չ ոքի զէնք չտնեն. հակառակ պարզային պատժոյ կ'ենթարկուին. խեղճ արհեստաւորները խնդրագիր մը տալով, յայտնած են թէ, եթէ այդ արգելքը չվերնայ, սովամահ պիտի ըլլան, ապրելու ուրիշ միջոց չունենալով։

Տարօնցի

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԿՐՕՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ

ՔՕՄԻԴԷՆ՝ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԼՈՒՍԱԿԻՑ

ԹՈՒՐՔԻԱ-ԳԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱԶԳՈՅՆՈՒԹԻՒՆ

ՊՈՏՐՈՄԷ ԵՒ ԲԶՄԻՒ ԴԻՊԴԵՐԸ

Կրեակի խնդիրը անեսոյգ վիճակի մը մէջ կը գտնուի տակաւին։ Երկու կառավարութիւնները հաշտարար տրամադրութիւններ կը ցուցնեն, մինչ ժողովրդային զրգռումը հետզհետէ կը սասթանայ թէ Թուրքիոյ և թէ Յունաստանի մէջ։ Զինուորական պատրաստութիւնները առաջ կը տարուին փութով, և պոյքոթը աւելի կը սասթանայ երկրին զանգան կողմերը։

*** Նոյն Ցոդայի Բէյսուն Կ. Պոլսէն կ'իմանայ թէ կառավարութիւնը արդարացնելու համար իր հաշտարար քաղաքականութիւնը կրետական խնդրին մէջ, քանի մը պաշտօնաթուղթեր հաղորդած է օսմ. քօմիդէին։ Այդ քօմիդէին պետերը պատերազմ հռչակելու գաղափարին վրայ պիտի պնդէն։

*** Օսմ. քօմիդէն, կ'ըսէ Նոյն Ցոդայի Բէյսէի Պոլսոյ թղթակիրը, արտաքին քաղաքականութեան նուիրած իր մէկ նիստին մէջ սա կարծիքը յայտնած է թէ Թուրքիոյ և Անգլիոյ բարեկամութիւնը անկարելի է. երկու պետութեանց ներքնակ շահերուն պատճառաւ։ Բօմիդէն փափագ յայտնած է որ հաժանմտութիւն մը գոյանայ Գերմանիոյ հետ, որ Թուրքիոյ մէջ անտեսական շահեր միայն կը հետապնդէ։

*** Հելլէնական ապրանքներուն և շոգենաւերուն դէմ պոյքոթ սկսած է նաեւ Սելանիկի, Եդեսիոյ, Հռոդոսի, Ամիսիոյի և Նոմիկի մարմարագործի մէջ։ Հայրենասէր քրիստոնէիներ ընկերութիւններ կը կազմեն, իրենց ազդեցութիւնը ընծայելու համար Կարիր Մահէիի ընկերութեան, պատերազմի վիրաւորները դարմանելու մասին հարկ եղած առաջեկները պատրաստելու համար։

*** Իզմիրի լրագիրները կ'ըսեն թէ պոյքոթը սահմանափակ չէ նաեւ մէկ մասի մէջ սկսած է անցեալ չորեքշաբթի օր, քաղաքին մէկ թուրք լրագրին կողմէ աեղւոյն բեռնակիրներուն ուղղուած կոչին հետեւանքով. հինգշաբթի օր պոյքոթը ընդհանրացած էր։ Կրետացի իսլամներու խումբ մը սկսած է չուկան պաթլ մինչև Շեքրպէիխան է փողոց և Պէգէթէի մուտքը, անկէ անդին երթալու համարձակութիւն չունենալով։ Այդ մարդոց բարձրացուցած աղաղակներուն և հայհոյներուն վրայ, խուռնապ մը առաջ եկած է։ Օսմ. Յոյներ իսկոյն զոցած են իրենց վաճառատուները, թէեւ պակասխումբեր կը հաւաքէին թէ հելլէնական հպատակները միայն պիտի բռնադատուին փակելու իրենց վաճառատուները։ Լումայոխոս Ցուրու, որ չէր ուզեր իր խանութը զոցել, կրետացի իսլամներուն կողմէ սպառնալիքի ենթարկուած է։ Լումայոխոսը ձեռքէն վիրաւորուած է ինքզինքը պաշտպանած ատեն։ Կոչկավաճառի մը պաշտօնեան ծեծ կերած է՝ խանութը չդոցելուն համար։ Շերպէիխանէ փողոցին մէջ ոստիկանութիւնը ձերբակալած է մահմեդական մը, որ անկարգութիւններէն օգուտ քաղելով, կը փորձէր ծրար մը կերպաս գողնալ։ Յունական թաղէն անդին վաճառատուները չեն զոցուած։ Ուիթիօլի պատկանող նաւ մը բեռը չէ պարպուած, որովհետեւ ցուցարարները չէին ուզեր որ բացի իսլամ գործաւորէ, ո՛չ մէկ յոյն կամ ուրիշ ազգի պատկանող գործաւոր մը բեռերը դուրս հանէ։ Պ. Ուիթիօլ մերժած է այդ առաջարկը։ Շատ մը հելլէնապատկաներ իրենց հիւպատոսարանը ներկայանալով՝ յայտարարած են թէ պատրաստ են դիմադրելու այդ կամայական արարքներուն։ Հելլէն հիւպատոսը իսկոյն Թէվֆիք պէյ մօտ երթալով, բողոքած է։ Թէվֆիք պէյի հրամանին վրայ, վաճառատուները վերաբացուած են։ Մեծ տէրութեանց հիւպատոսները գումարում մը կատարած են կացութեան վրայ խորհրդակցելու համար, որովհետեւ ցուցարարները եւրոպական վաճառատուներու վրայ ալ յարձակած են, մանաւորապէս աւստրիական պետ Պ. Պոռէօթիի ալիւրի մթերանոցին վրայ։ Հելլէնական դեսպանատան Թարգման Պ. Լիաթիս, իր քալուսին հետ, կառքով, վաճառատուները բանալու պացած ատեն յարձակում կրած է ցուցարարներուն կողմէ։ Ցուցարարներէն մէկը ուզած է բռնի վար իջեցնել զայն։ Քիւմսար մը ջամած և երկու ոստիկան-զինուորներ պաշտպանած են Թարգմանը։ Տեղական իշխանութեանց կողմէ խիստ միջոցներ ձեռք առնուած են։

*** Աթէնքի օսմ. դեսպան Նապի պէյ Բ. Դուռ կը հեռագրէ թէ Յունաստան ամէն օր առաջ կը ասնի իր պատրաստութիւնները և կ'ամրացնէ իր սահմանագլուխը։

*** Թանին կ'ըսէ թէ Եորիոս Թաղաւորիպաւլիէն դարձած է, առանց յաջողութիւն ձեռք ձգելու։ Թուրք թերթը ասիկ կը հետեցնէ թէ Իտալիա կը պատպանէ Թուրքիոյ շահերը։

*** Թիրլովոյէն կը հեռագրեն թէ հելլէն կառավարութիւնը բաց ի գործօն բանակի արձակուրդ տասցած զինուորներէն, պահեստներու չորս զօրադասեր զէնքի տակ կոչած է։ Ամէն միջոցներ ձեռք առնուած են, իբր թէ պատերազմը մօտալուտ ըլլար։ Այդ քաղաքին մէջ սա պաղպաղակները կը լսուին միայն. «Մա՛հ կամ Կրեաէ։ Կեցցէ՛ Կրեաէ։» Պաշտօնական հեռագիրներ ալ կը ծանուցանեն թէ Յունաստան իր պահեստիները զէնքի տակ կը կոչէ։

*** Շաբաթ օր պոյքոթը վերսկսած է Իզմիրի մէջ։ Բանէ՛ելէնիք ընկերութեան Սամոս շոգենաւը ժամանած պահուն մինչ դէպքեր տեղի ունեցան։ Այդ շոգենաւն բեռները կը պատկանէին Ցոնարա խուլան վաճառական, Թրիէսթէ զրկուելու համար։ Խիստ միջոցներու շնորհիւ կարելի եղած է նաւուն բեռը պարպել։ Սառնարանի գործեր կայուն հանդամանք մը ունին ի մեաս ժողովրդան և մեծ գրգռութիւն կը տիրէ։

*** Նեօլոգոս կ'ըսէ թէ Սմիւռնի յոյն վաճառականները կը վախնան որ յարձակում կը գործուի իրենց վաճառատուներուն վրայ։ Հելլէնական դեսպանատան Ա. Թարգմանը արտաքին գործոց խորհրդականին դիմում ըրաւ այդ մասին։ Խորհրդականը յայտարարեց թէ հելլէնական պատերազմի վախնալու բան չունին, քանի որ խիստ հրամաններ տրուած են ամէն կողմ։

*** Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ հրետանական կառավարութիւնը քանի մը օրէն պիտի պատաւեսէ պաշտպան տերութեանց կողմէ տրուած վերջին ծանուցագրին։ Այդ պատասխանով համաձայնութիւն պիտի յայտնուի իսկամ երեսփոխանները ընդունելու առանց երդումի։

*** Աթէնքի օսմ. դեսպան Նապի պէյ Բ. Դուռ յղած է գաւնէը այն պատասխանի հերքմնագրին, զոր Եորիոս Թաղաւորը հրատարակել տուած է Էսբերիճի և Բրօլնի թերթերուն մէջ։ Այդ հերքմնագիրը կը վերաբերի Նոյն Ցոդայի Բէյսունի հրատարակած տեսակցութեան։

*** Լոնտոնի օսմ. դեսպան Թէվֆիք փաշա Բ. Դուռ յղած է մանրամասն տեղեկագիր մը իմասին Եորիոս Թաղաւորին ունեցած տեսակցութեանց և Թուրքիոյ, Միւսանայի և Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարներուն կատարած խորհրդակցութեանց։ Աթէնքի և Հռոմի օսմ. դեսպաններն ալ մանրամասն տեղեկագիրներ զրկած են կրեական խնդրին վրայ։

*** Երեք հարիւր Օսմանցիներ նամակ մը ուղղելով Ոսկեղջիւրի շոգենաւային ընկերութեան, կը բողոքեն Ոսկեղջիւրի բնակիչներուն անուամբ։ Այդ նամակին մէջ ըսուած է թէ յիշեալ ընկերութիւնը փոխանակ անտեսական պատեհաղմին մասնակցելու, յուսնկան նաւագիներ կը գործածէ։ Մէկ չարթնան պայմանամարուած է ընկերութեան. այդ պայմանամէնն յետոյ պոյքոթ պիտի հռչակուի նաեւ ընկերութեան դէմ, եթէ երբեք ան չարունակէ գործածել հելլէն դրօշ կրող նաւեր։

*** Պերլիներ Թակեպլար Բէդերպուրկէն հեռագիր մը սասցած է, որուն համաձայն, Պ. Ժորժ Լուիի Բարիզ ուղեւորութիւնը կրեական խնդրին հետ առնչութիւն ունի։ Պ. Իզվոլսքի առաջարկած է կարգ մը բարեփոխութիւններ ներմուծել այն ծրագրին մէջ, որ ռուս կառավարութեան ներկայացուած է։

ԴԱՀԱԺՈՒՌԱՆՆԵՐԻՆ ՈՒՂԵՒՈՐԹՈՒԹԻՒՆԸ

Օսմ. դահաժառանգը կէս գիշերէն կէս ժամ առաջ մեկնած է Պելկրատէն։ Կայարան ոգիներ գացած էին Սերպիոյ դահաժառանգ իշխանը, նախարարները, բարձրաստիճան պաշտօնատարներ և սպաներ։ Հակառակ ատենը ուշ ըլլալուն, հոծ բազմութիւն մը խռնուած էր, որ Եուսուֆ Իզզէտին էֆ.ի ժամանումին ատեն խանդավառ զիվիսներ արձակած է։ Դահաժառանգ իշխանը շնորհակալութիւն յայտնած է իրեն եղած ընդունելութեան համար։ Թագաւորը իշխանին ձեռքը սեղմելով, խնդրած է որ իր բարեւները հաղորդէ Սուլթանին։ Դահաժառանգը Թագաւորէն հրաժեշտ առած ատեն սա խօսքերը ուղղած է թուրքերէն լսողով. «Ինքզինքս բարեբախտ կը զգամ՝ Ձեր Վեհափառութեան տուած փոխադարձ այցելութեան համար։ Նոյնպէս շատ գոհ եմ որ Թուրքիոյ և Սերպիոյ մէջ գոյութիւն ունեցող բարեկամական յարաբերութիւններուն ամրապնդման կը նպաստեմ։ Սերպիոյ մայրաքաղաքին ընակութեան կողմէ եղած խիստ ջերմագին ընդունելութիւնը խորապէս յուզեց զիս։» Սերպիոյ գահաժառանգ Ալեքսանդր իշխանին դառնալով, ըսած է. «Դուն եմ Ձեր Արքայական Բարձրութեան հետ ծանօթանալու համար և կը յուսամ թէ քիչ ատենէն առիթ պիտի ունենամ Պոլսոյ մէջ բարի գալուստ մաղթելու ձեզ։» Դահաժառանգը հրատեշտառած է նախարարապետին և արա. գործոց նախարար Պ. Միլովանովիչէ, օսմ. դեսպանէն, բարութիւնս մաղթելով սերպ ժողովրդեան։ Վագոնին մէջ գահաժառանգը, պատուհանին առջև կեցած, թագաւորը բարեւած է դարձեալ։ Պատուական հետեւորդները իշխանին ընկերացած են մինչև սահմանագլուխ։ Եուսուֆ Իզզէտին իշխան սահմանագլուխէն շնորհակալութեան հեռագիր մը ուղղած է Բեւեռ Թագաւորին։ Նէյլ և Բիրօթի մէջ գահաժառանգ իշխանը դիմաւորուած է պաշտօնական ծանուցագրութիւններու և խուռն բազմութեան մը կողմէ։

*** Դահաժառանգ իշխանը շաբաթ առաւ Սոֆիա հասած է, կայարանին մէջ ընդունելով Ֆէրտինանտ Թագաւորին կողմէ։ Կայարանը կը գանուէին նաև էնվարքը և օսմ. դեսպանը։ Այդ միջոցին Նուռեդդանը կ'ուզէր օսմ. քաղաքացի։ Ցետոյ իշխանը առաջնորդուած է արքայական պալատը։ Քաղաքը զարդարուած էր օսմ. և պուլկարական դրօշներով։ Պալատի հրապարակին վրայ բազուկ կեցած էին զինուորներ և սպաներ։ Թագաւորը և Եուսուֆ Իզզէտին էֆ. պատամանեկէն յետոյ, զօրանց մը կատարուած է։ Օսմ. դահաժառանգ իշխանը այցելութիւն առած է Թագաւորին, Թագուհիին և Պուլկարիոյ դահաժառանգ իշխանին։ Կէս օրէն յետոյ նախարարապետին այցելութիւնները ընդունած է։ Դահաժառանգը շաբաթ օր այցելած է Սոֆիայի մզկիթը։ Իրիկուան, պատասխ մէջ, ի պատիւ դահաժառանգին, հարկերոյթ մը տրուած է։ Ներկայ էին պուլկար նախարարները և դեսպանները, նախարդ նախարարապետները և առաջին տիգիթին։ Եուսուֆ Իզզէտին էֆ. Թագաւորին և Թագուհիին մէջտեղը նստած էր։ Ցետոյ ընդունելութիւն մը կատարուած է։ Կիրակի օր, ի պատիւ դահաժառանգ իշխանին մեծ զօրահանդէս մը կատարուած է 8000 զինուորներու մասնակցութեամբ։ Զօրահանդէսը յաջող անցած է։ Բոլոր նախարարները, դեսպանները և օտար զինուորական կցորդները ներկայ էին։ Դահաժառանգ իշխանը շատ ճոխ ձիավոր ունենալով, հանդիսատեսները զարմացուցած է։ Ցետոյ Թագաւորը կարճ բանախօսութիւն մը ընելով ներկայացուցած է՝ զօրավարներուն ձեռքը սեղմելով։ Եուսուֆ Իզզէտին էֆ. և պուլկար իշխանները ալ անոնց ձեռքը սեղմած են։ Կէս օրին մօտ աւարտած ըլլալով զօրահանդէսը, պարատ դարձած են անոնք։ Իրիկուան դահաժառանգ իշխանը ներկայ գտնուած է պուլկար Ազգ. Թատրոնին մէջ տրուած նուագահանդէսին։ Իշխանը ներս մտած ատեն օսմ. ազգ. քայլերգը նուագուած է։ Ցետոյ թագաւորին ընդերակցութեամբ գահաժառանգը կայարան գացած է։ Ներկայ էին նախարարները։ Հրաժեշտի սղոյններէն յետոյ, գահաժառանգը կտակագրում նստած է։ Թագաւորը և իշխանը քանի մը վայրկեան տեսակցած են վագոնին մէջ։ Ցետոյ թագաւորը վագոնը մինչև վերջին մէջ։ Գահաժառանգը կայարան գացած է։ Ներկայ էին նախարարները։ Հրաժեշտի սղոյններէն յետոյ, գահաժառանգը դռնակին առջև կանգնած, կ'ողջունէր Թագաւորը։

*** Ֆէրտինանտ Թագաւորը ակամա կուգա Ս. Անդրեասեան պատուաւոր շարը տուած է Բիֆաթ փաշայի, Զինուորական Արժանիքի Դ. կարգը Բէրթէվ պէյի, Զինուորական պատուանշանին Գ. կարգը օսմ. զինուորական կցորդ Ալի պէյի և Քաղաքային Արժանիքի պատուանշանին Գ. կարգը՝ գահաժառանգին անձնական բժշկին։ Գահաժառանգին հետեւորդներուն ալ զանազան պատուանշաններ տուած է։

*** Պուլկարական թերթերը հետեւեալը կը պատմեն։ Ուրբաթ օր, մեծ զօրանանդէսին փորձերուն հետ, թագաւորը որ անձամբ ներկայ էր, հրաման տուաւ արգելափակ ընել տասնչորսնգ երիտասարդ սպաներ։ Այս վերջինները կարգապահութեան հակառակ ընթացքի մը մէջ գտնուած էին, դժգոհութիւն յայտնելով ի պատիւ գահաժառանգին տարքուած զօրահանդէսին դէմ։

*** Օսմ. գահաժառանգին Սոֆիա այցելութեան վրայ խօսելով Պայքանսկա Թրիպունա հեռաւեալ կարծիքը կը յայտնէ. «Եուսուֆ Իզզէտին իշխան պիտի տեսնէ թէ պուլկար ժողովուրդը ապատանան Թուրքիոյ թշնամի չէ, որովհետեւ պուլկար ժողովուրդը գիտէ թէ իր ճակատագիրը կապուած է օսմ. կայսրութեան ճակատագրին հետ։ Ուշ կը գրէ. «Երկու դրացի պետութեանց պաշտօնական անձնաւորութեանց միջեւ փոխանակուած այցելութիւնները պիտի նպաստեն ատելի անկեղծ մերձեցման մը երկու ազգերու միջեւ։ Անոնց մերձեցումէն միայն կախում ունին եկող պատութեանց ապագայ յարաբերութիւնները»։ Քամպանա կ'ըսէ. «Ոչ կրնամք և ոչ ալ կ'ուզենք մոռնալ այն ծայրայեղութիւնները, որոնք կը գործուին Թուրքիոյ մէջ, ընդդէմ Մակեդոնիոյ և Էպիրոսի Պուլկարներուն, ինչպէս բոլոր ազգայնութիւններուն։» Տնեվնիք կը գրէ. «Մակեդոնիոյ Պուլկարները և ամէն մարդ շատ բան կը սպասէին Թուրքիոյ նոր բէժիմէն։ Բայց յուսախաբութիւնը մեծ եղաւ, որովհետեւ օսմ. նոր բէժիմը կը շարունակէ հին բէժիմի գործը՝ Թուրք ազգայնականութեան մասին։ Ամէն ոք կը յուսար որ Երիտասարդ-Թուրքերը գէթ պիտի վերանասատեին Թանզիմաթին և Կիւլհանէի Հաթթը Շերիֆին մէջ կանխատեսած կարգ մը կէտեր, մինչ ընդհակառակը Թուրքիոյ ազգերը բարոյական, քաղաքական եւ տնտեսական տագնապի մը մատնուած են ու արիւնալի ողբերգութիւնը կը շարունակէ»։ Զէյհենա Բօշքա ալ կ'ըսէ. «Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ միջեւ լաւ դրացնութեան և բարեկամութեան յարաբերութիւններ հաստատութեան խարիսխին վրայ կրնան գոյութիւն ունենալ միայն։ Թուրքիա առաջ ապացոյցը պէտք էր տար, առկախ խնդիրներէն գլխի մէկ հատը լուծելով։ Այս հաստատութիւնը հարկաւոր է, իբրեւ երաշխաւորութիւն մը պաշտանան Թերակղզիի անկախութեան իրաւունքներուն՝ հանդիպ խումբ մը մեծ պետութեանց, որոնք Արեւելքի մէջ իրենց շահերը կ'ուզեն ապահովել։ Եթէ Թուրքիա քաղ համերաշխութեան և փոխադարձ ճամբէն, եթէ դադրեցնէ իր հարձանդները Մակեդոնիոյ և Էպիրոսի Պուլկարներուն դէմ և անոնց զարգացումը երաշխաւորէ, պուլկար ժողովուրդը պիտի մոռնայ բոլոր այն ցաւերը, զորս ան պատճառեց մինչև այսօր, և թարեկամական ձեռք մը պիտի կարկառէ անոր։ Առանց տասը այցելութիւնները ոչ մէկ բարւոքում առաջ չպիտի բերեն արդէն յարաբերութիւններուն մէջ։ Թուրքիա պէտք է բացէ բաց անկեղծօրէն ըսէ որ արդեօք մեզի հե՞ռ է թէ մեզի դէմ։» Տեն Եուսուֆ Իզզէտին էֆ.ի այցելութիւնը ապրանքով կը գրէ. «Այս այցելութիւնը Թուրքիա-պուլկար յարաբերութեանց բարեբաստութեան կը նշանէ։ Թուրքերը և Պուլկարները պատանեան Թերակղզի ամէնաբարեաղ ազգերն են։ Հեռեւապէս անոնք են որ պիտի պահպանեն Թերակղզին արտաքին վտանգէ, պայմանաւ սակայն որ ամէն պարագայի մէջ իրենց ուժերը իրարու միացնեն փոխադարձ վստահութեան մը մէջ։ Առանց ատոր կարելի է ըսել թէ Թերակղզին պիտի չկրնայ փրկուիլ։ Տեղի կայ յուսալու թէ ասիկա պիտի հասկնան պալքանեան Թերակղզիի քաղաքագէտները։» Կէս-պաշտօնական Փրէսիսորկնց կը գրէ.— Թուրք և պուլկար չտները կապուած են իրարու հետ, բան մը որ անհասկնալի էր Ապտիւլ Համիտի ատեն։ Նախորդ տեսակցութեանց մեծ մասը մոռցուած են այսօր։ Պարաքը որ կը ծանրանայ դրացի պետութիւններուն վրայ, այժմ աւելի որոշ է և Թուրքիոյ ճակատագիրը կը գտնուի ազնիւ և վեհ փառասիրութիւն ունեցող անձերու ձեռքը։ Իշխան Եուսուֆ Իզզէտինի այցելութիւնը մեծապէս պիտի նպաստէ Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ միջեւ համաձայնութեան և մերձեցման։ այս է ասա որ աւելի մեծ կը դարձնէ այն ուրախութիւնը օրով իր այցելութիւնը կ'ողջունենք. ազնիւ հիւրերը պէտք է նկատի առնեն այն զգացումները, զորս Երիտասարդ-Թուրքիոյ նկատմամբ ունին պուլկար ժողովուրդն ու կառավարութիւնը։ Կը յուսանք թէ աղուոր յիշատակ մը պիտի տանին և թէ երկուքն ալ երկու պետութեանց հաստատակամ չտներուն համար պիտի աշխատին։»

ՍԱՏԻՖ ՓԱՇԱՅԻ ՀԱՄՃԵՐՈՅԹԸ

Խորհրդարանական նստաշրջանը աւարտելուն առթիւ Մերակոյտի նախագահ Սաթիք փաշա կիրակի գիշեր հացկերոյթ մը տուաւ թօքաթլեանի մէջ։ Ներկայ էին նախարարները, ծերակուտականները, ի բրնփուսները, քաղաքային և զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարներ, լրագրապետներ և խմբագրապետներ։ Սուլթանին կողմէ գացած էին Ա. արա ղողպասեանը և Ս. քարտուղարը։ Ճոխ ճաշացուցակ մը պատրաստուած էր եւրոպական ճաշակի համաձայն։ Ոգելից ըմպելի չկար սեղանին վրայ, իսլամական տօնօրութեան համաձայն, և փափաքողներուն միայն կը տրուէր։ Ճաշէն յետոյ Սաթիք փաշա շնորհակալութիւն յայտնեց ներկաներուն՝ իր հրաւէրը ընդունած ըլլալուն համար։ Անմէջ Ռիզա պէյ ի վեր հանեց Մերակոյտին և Երեսփ. Ժողովին համերաշխութեան պէտքը։ Եպարքոս Հագգը փաշա շնորհեց ցեղերու համերաշխութեան օգտակարութիւնը և այս առթիւ յայտարարեց թէ Խորհրդարանը ու Դաշտիճը համերաշխ են։ Սաթիք փաշա դարձեալ շնորհակալութիւն յայտնեց ասրքուած հացկերոյթին առթիւ իրեն ուղղուած ներբողներուն։ Սապանի խմբագրապետ Տիրան էֆ. Քէլէկեան շնորհակալութիւն յայտնեց մամուլին ընծայուած յարգանքին համար՝ հանդիսաւոր պարագաներու մէջ։ Մերակոյտի անդամ Մէհմէտ փաշա, ճաշէն առաջ, անմարսողութեան հետեւանքով նուազում մը ունեցաւ։ Դարմաններու շնորհիւ ծերակուտականը սթափեցաւ։

ԱԼԷՔՍԻՈՅ ՄԻՋԱԳԱՅՄԸ

Ալէքսի հեղէն դեր-հիւպատոսին փոփոխութեան առթիւ տեղւոյն կառավարչին կարծիքը հարցուած էր։ Կառավարիչը իր պատասխանին մէջ կ'ըսէ թէ ամէն յարաբերութիւն խզուած է տեղական իշխանութեանց և դեր-հիւպատոսին միջև. դատ մը բացուած է, հելլէնական հիւպատոսարանէն հրաշէն պարպուած ըլլալուն համար Զատկի առթիւ. այդ պատճառաւ կառավարչին կարծիքով, կառավարութեան արժանապատուութիւնը կը պահանջէ որ դեր-հիւպատոսը տա կանչուի։ Բայց երկրին շահերուն անյարմար կը նկատէ, անոր տեղ պաշտօնի կոչել Իզմիրի ընդհանուր հիւպատոսարանին մէկ քարտուղարը, որ հելլէնական գաղափարներու տարածիչ մըն է։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱԼՊԱՆԻՈՅ ՄԻՋ

Շնվքէթ Թօրդուտ փաշայի արշաւախումբին զօրաթեւերը կը շարունակեն իրենց հետաքննութիւնները և դէպի Մալիսա կը կատարեն իրենց յառաջխաղացումը։ Տիրաքոյի բնակութիւնը ընդարձակին զինաթափ եղած ըլլալով, քաղաքին պաշարումը վերցուած է։ Միայն Բրիզէնա քաղաքին մէջ 4300 զէնքեր հաւաքուած են։

*** Իրէքէն և Բրիզէնաէն երեւելի Ալպանիացիներ վաղը ճամբայ կ'ելլեն մայրաքաղաքս գալու համար։ Այդ պատուիրակութիւնը պիտի յայտնէ իր անձնուիրութիւնը Թուրքիոյ սահմանագրական պետութեան և իրենց ժանրենական հաւատարմութիւնը մայր-հայրենիքին նը-կատմամբ։

*** Աեւանիէն կը հեռագրեն թէ Մանասթիրի Տէրվիշներուն պետը, Էյրէֆ, որ խիստ ազատական գաղափարներու տէր է, ձերբակալուած է։ Կը կարծուի թէ Էյրէֆ ալպանական ապստամբութեան մէջ մաս ունի։ Մանասթիրի իշխանութիւնները ձերբակալած են նաև ճափէր անունով մարդ մը, որ գիւղերու ընակիչները նոր բէժիմին դէմ գրգռած էր։ Մանասթիրի ձերբակալութիւնները մեծ տպաւորութիւն ձգած են սա պատճառաւ որ ձերբակալուածները ազատամիտ համարաւ կը վայելէին։

*** Շնվքէթ Թօրդուտ փաշա պուլկար հեռագրական գործակալութեան ներկայացուցչին յայտարարած է թէ խաղաղացումի գործը դեռ չէ աւարտած Ալպանիոյ մէջ։ Դիմադրութեան կեդրոնները են Ռէչիքա, Մալիսիա, Լուշնա և Տէպրէ։ Մալիսիայի մէջ կը գտնուին ալպանիացի պեռեր և երեք հազար ըմբոստներ։ Օսմ. զինուորները Մալիսիա պիտի մտնեն Շքոտարէն։ Թօրդուտ փաշա ըսած է թէ, հակառակ ներկայացած դժուարութիւններուն, արշաւանքը վերջնապէս պիտի զսպէ ապստամբութիւնը։

*** Կառավարութիւնը գաղթականներ կը տեղաւորէ Դոսովայի Նահանգին գաղանան կեսերուն մէջ։ Մինչև հիմա 913 ընտանիքներ հաստատուած են։ Պետութիւնը անոնց կը բաժնէ մշակելի հող, սերմնցու, արջառ և երկրագործական գործիներ։ Արհեստաւոր գաղթականներուն կը տրուի հինգական ոսկի՝ գործիներու գնման համար։ Երեք հարիւր ընտանիքներ ալ պիտի գիտեղուին։ Այս անօրինութիւնը հանց չի թուր ոչ-իսլամներուն և մանաւանդ Պուլկարներուն։

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑԱԾ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Նախարարաց խորհուրդը կիրակի օրուան նիստին մէջ որոշեց նոր կանոնագրութիւն մը պատրաստել Առևտրական Սենեկին համար, եւմական քննիչներու իրաւասութեանց կանոնագրութեանց ի. յօդուածը բարեփոխել, Ցուրթի (Գաբրան) գրաբանթի հանքը հետազօտելու մասին տրուած պայմանագիրը մէկ տարի երկարաձգել և Զէրնովիցա գիւղին կարօտ եկեղեցիներուն փոխատուութիւն ընել։ Պատերազմական նախարարը մանրամասն տեղեկութիւններ հաղորդեց Ալպանիոյ կացութեան վրայ։ Նախարարը յայտարարեց թէ անդրդրութիւնը վերահաստատուած է Ալպանիոյ մէջ։ Մանուռ Շէվքէթ փաշա հաւատաց թէ ի գործ դրուած բարենորոգումները լաւ արդիւնք կ'ընծայեն։

ԾՈՎԱՅԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Եպարքոսը ծովային նախարարութեան պաշտօնը առաջարկած է ծերակուտական և պատերազմական նախորդ նախարար Սալիհ փաշայի։ Երկու օր պայմանաժամ խնդրած է Սալիհ փաշա, իր պատասխանը տալու համար։

ՄԻՋԱԳԻՑ ՄԸ ՀՕՐԱՆԻ ՄԷՋ

Զօրոյց կը շրջի թէ միջադէպ մը պատահած է Հօրանի մէջ։ Այդ մասին հեռագիրներ հասած են Հօրանի երեսփոխանին։ Մինչ կողմէ ներքին գործոց նախարարութիւնը ոչ է լուր չունի։ Առջի օր նոյն նախարարութիւնը հեռագրով տեղեկութիւն ուզեց։

ՕՂՈՂՈՒՄՆԵՐ ԷՖԻՐՆԷԻ ՄԷՋ

Էֆիրնէէն ներքին գործոց նախարարութեան կը հեռագրեն թէ վերջին օրերս անընդհատ տեղացած սաստիկ անձրեւներուն հետեւանքով, Թունեան յորդած է չարաթ գիշեր։ Էֆիրնէի մէկ քանի ցած թաղերը ողողուած են։ Բազմաթիւ հանրային շէնքեր և Սէրայ-Ուշի գտնուած զինուորական հիւանդանոցը փլած են։ Մէկ քանի զինուորներ փլատակներուն ասկ մնացած են։ Ջուրերը այնքան բարձրացած են որ կամուրջներէն անցուղարձը անկարելի դարձած է։ Ազատարարական գործողութիւնները նաւակներով կը կատարուի։ Տեղական իշխանութիւնները կը պարպեն փլատանոցը։ Արկածեալները կը պատսպարուին քաղաքին բարձր թաղերուն մէջ։ Նպատակ կը բաժնուի անոնց։ Նիւթական վնասներուն քանակը յայտնի չէ տակաւին։

ԱՀՄԷԼԻՑ ՍԱՄԻՍ ՊԷՅԻ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Քննութիւնները կը շարունակուին ոստիկանութեան կողմէ, ողբացեալ խմբագրապետին սպանիչը երեւան հանելու համար։ Մինչեւ հիմա 80է աւելի անձեր հարցաքննուած են։ Կ'ըսուի թէ ոճրագործին հետքը գտնուած է։ Քանի մը անձերու վրայ հսկողութիւն կը կատարուի։ Սամիմ պէյի կողմէ իր մէկ բարեկամին ուղղուած նամակ մը երեւան եկած է, որուն մէջ հանգուցեալը կ'ըսէ թէ հակառակորդներուն կողմէ մահուան դատապարտուած է և այդ բանն

ՊԱՐԻԶԻ ԾՈՒՑԻՆ ՄԷՋ

Պարզի կուսակալը ներքին գործոց նախարարութեան կը ծանուցանէ թէ անգլիական վեց յաձատարակներ կը պատին Պարզից ծոցին մէջ։ Անգլիական չորսնաւային ընկերութիւնը պայմանագրութիւն մը կնքած է 30,000 թօնս հանքածուխ յանձնելու համար այդ մարտանաւերուն, Մասքաթի և Պէնտեր-Պուշիրի մէջ կամ սուրիշ կէտերու վրայ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՒ ԱՐԿԱԾ

Գոլիս եկող պայմանագրական կառամուսմը Լիւլի Պուրկազի մէջ ծանր արկած մը անցուցած է շաբաթ օր։ Պատ էնքիի եւ Լիւլի Պուրկազի մէջ, կամուրջի մը վրայէն անցած ատեն, կառամուսմը գիշէն դուրս ելած բլլալով, թղթատար վագոնը և ուղեւորի երկու վագոններ ծանրապէս վնասուած են։ Թղթատար վագոնը հեղեղատի մը մէջ գլորած է։ Կառուղիղը եւ քսնութիւքիէօր մը անոնց եղած են։ Ուղեւորներէ 12 հոգի վիրաւորուած են, որոնց 4ը ծանրապէս։ Ցաղի կնոջ մը սրունգը ջախջախուած է եւ իր մարմնոյն վրայ ճմրուածքներ կան։ Թղթատարական պաշտօնեայի մը գանկը ջախջախուած է։ Բնանիւքիէօր մը վագոնին տակ մնալով ջախջախուած է։ Արկածը իմանալուն պէս, երկաթուղիի ընկերութիւնը օգնութիւն փութացուց։ Թղթատարական պարկերը դժուարութեամբ և եղծուած վիճակի մէջ հանուած են ջուրէն։ Ներքին գործոց նախարարը հրամայեց անմիջական կերպով դատական քննութիւն բանալ։ Կատարուած քննութենէն երեւան ելած է թէ այդ արկածը եղեռնական արարքի մը արդիւնքն է։ Զարգործները քաշած են երկաթուղիի գիծերը միացնող պտուտակները։ այդ պատճառաւ կառամուսմը արագօրէն գացած պատուն գիշէն դուրս ելած է։ Գնատին վրայ չինուած կամուրջը 1902ին կառուցուած բլլալով տոկուն էր եւ դեռ նոր քննուած էր մասնագէտներու կողմէ։

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆԴ ՖԷՐՊՅԷՆ

Վինքր Պանդ Ֆէրպյէն գրասենեակները յունիս 6էն սկսեալ փոխադրուած են իր նոր կեդրոնատեղին, Քարաքէօյ հրապարակը։ 10—8

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՊԻՏՏՅԷՆ

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ԵՐԿԱՐԱՁԳՈՒՄԸ

Կիրակի օր Օսմ. Երեսփ. ժողովը իր 111րդ նիստը գումարեց և զգաղեցաւ հանգստեան թոշակի քաղաքային պաշտօնեաներու բաժնին Պիւտճէպ։ Այս բաժնին մէջ նշանակուած էին այն ամսաթիշակները օրոնք յատկացուած էին Հասան Բասրի, Թանկնի և Նիմանդիկակ աքսորեալներու։ Այս առթիւ Սրբազը, Իսմ. Մահիր էֆ.ները բողոքեցին արուած այս ամսականին դէմ և առաջարկեցին որ զղջալի. սակայն ներկայ պաշտօնեան յայտարարեց թէ իրենք ասկէ առաջ թէև ընդած են այդ ամսականները և սակայն նախորդ Եպարքոս Հիլմի փաշա եպարքական գիրով մը հրամայեր է բան առաջ. նոյն վճռել։ Հետեւաբար ժողովը հանգրտեան թոշակի քաղաքային բաժնի Պիւտճէն աւարտելով, այս մասը յետաձգեց Հագգը փաշայէ բացատրութիւն մը ստանալու համար։

Երէկ ժողովը իր 112րդ նիստը գումարեց ժամը 3½ին։ Նախորդ նիստի ատենագրութեան ընթերցումէն յետոյ, կարդացուցան եպարքոսական թէզքերներ. առաջինով կը հաղորդէր թէ կայս. Իրատէով մը ժողովը 15 օր երկարացուցած է։ Երկրորդով 105,000 ղրշ. վարկ մը կը խնդրուէր Դոսովայի մէջ չորս դատական կազմելու համար։ Ղրկուեցաւ ներքին գործերու Ցանձնաժողովին։ Ուրիշ թէզքերէ մը ղրկուած էր Նիյէէի մէջ ջուրի ճամբաներու չինութեան համար. ղրկուեցաւ հանրօգուտ չինութեանց Ցանձնաժողովին։

Յետոյ Հագգը փաշա որ ներկայ էր բեմ ելաւ և աքսորական պետական պաշտօնեաներու ամսականին համար ըսաւ թէ այդ թոշակները պիտի տրուին, քանի որ անոնք դեռ դատարանի միջոցաւ վճիռ ստացած չեն, այլ վարչական միջոցաւ մեկուսացուած են միայն։ Հետեւաբար մինչև որ քննութիւնները աւարտին անոնց ամսականները պիտի չարունակուին գտնել «մէրհամէթ»ի համար։ Իսկ երբ դատարանի առջեւ հանուին ու անոնց յանցանքը հաստատուի, ընդհանրապէս այն ատեն պիտի ջնջուին նաեւ ամսականները։ Ժողովը իր համամտութիւնը յայտնեց։ Ժողովը յետոյ քննեց և վաւերացուց հանգստեան թոշակի կրօնական պաշտօնեաներու բաժինը։ Ժողովին կէս օրուան նիստը բացուեցաւ Նախագահութեամբ Մուսթաֆա Ասիմ էֆէնտիի։ Ներկայ էր հանրօգուտ չինութեանց նախարար Հալաճեան էֆէնտի։ Կարդացուեցան Կրետէի առթիւ հասած 14 բողոքի հեռագիրներ։ Հինգ երեսփոխաններ արձակուրդ կ'ուզէին. տրուեցաւ։ Էմիրէի երեսփոխանները Թունա գետին յորդումէն նոյն քաղաքին կրած վնասները դարմանելու համար 3000 ոսկիի գումար մը կ'առաջարկէին։ Ժողովը որոշեց որ հանրօգուտ չինութեանց նախարարութեան նոյն գլուխի վիճաբանութեան ատեն նկատի առնուի այդ պարագան։

Յետոյ ժողովը սկսաւ Առեւտրական և Հանրօգուտ չինութեանց նախարարութեան Պիւտճէին քննութեան։

Առաջին գլուխը (կեդրոնի ծախքեր) ընդունուեցաւ նախարարին առաջարկութեամբ՝ տարին 4,817,400 ղրուշ, մինչդեռ կառավարութիւնը առաջարկած էր՝ 4 601,800 ղրուշ։ Բ. գլուխը՝ 275,000 ղրուշ և Դ. գլուխը՝ 1,087,200 ղրուշ նոյնութեամբ ընդունուեցան։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱԶԳԱՅ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐԸ

Կիրակի օրը գրեթէ ճիշդ տասնհինգ տարի անցած էր այն օրէն ի վեր, երբ, բռնապետական շրջանին, կատարուեցաւ Սասմանադրութեան վերջին հանդէսը։ 1895ին էր ատ, մայիս 24ին յաջորդող կիրակի օրը։ Շատ մը տեսակներով այդ օրը անմոռանալի պիտի մնայ։ Ընդհանուր թրքայայութեան հոգեբանութիւնը բացարձակ անխորհրդութեամբ մը կը յայտնէր։ Հայկական խնդիրը իր դրամատ ու գլուխպին հանգրուանը կը մտնար։ Սասունի կոտորածէն յետոյ (94), Աշչեգեանը տապտած և Իզմիրլեանը գան բարձրացած էր մեծապղծող ովսաննաներու մէջ, Ապտիւլ-Համիտին քիթին տակը։ Մեծ տերութիւնները ձեռք առած էին Հայկական Խնդիրը և մայիս 11ի ծրագիրը ուժգնօրէն պարտադրած էին արիւնխում գահակալին։ Վարանումներէ և ընկերակումներէ յետոյ, խարբերդեան և անարգութեան այդ գլուխ-գործոցին տակ Համիտ դրած էր իր տարագրութիւնը, անշուշտ միեւնոյն ատեն իր դժխեղճ գանկին մէջ ծրագրելով այն եղանակը որով պիտի գործադրէր այդ անուանի ծրագիրը։ Հայ քաղաքական բանտարկեալները արձակուած էին իրենց բանտերէն կամ աքսորավայրերէն և Գոլիս եկած էին յաղթապանծ հերոսներու պէս, զրոս Գոլոյ խանգավառուած հայութիւնը պատուոյ ծերքեքումով մը կը ցուցադրէր Թրքական ոստանին մէջ, Համիտին յատնական քիթին տակ։ Այդ միջոցներուն, կարելի էր չփոթել թէ ո՛վ էր տիրող տարրը գէթ Գոլոյ մէջ, Թուրքը թէ Հայը, այն կորաքամակ և խոմռուկ բաներն։ Սէգ, ամբարտաւան, անհնազանդ մէկ եղած էինք։ Հաւատացած էինք—ո՛վ անդնդային դատարկութիւն հաւատքի—թէ անգամ մը այդ մայիս 11ի ծրագիրը ստորագրուած, Հայութիւնը փրկուած էր, լուծուած էր հայկական խնդիրը, և ջախջախիչ յաղթանակի մը տակ կը ճզմէինք Սըլտզի վագրը։ Կռնակնիս ունէինք Եւրոպան որ տարի մը չանցած թոյլ պիտի տայ որ 300,000 Հայերու դիակներ ծածկեն Թուրքիան։

Այս պայմաններուն տակ էր որ Ապտիւլ-Համիտ իր սիրական հայ հպատակներուն արածին կատարել սասմանագրութեան տարեդարձը, որ քանի մը տարիէ ի վեր դադրած էր՝ բարձրագոյն արգելքով։ Ու հիմակ թէեւ 15 տարի անցած բլլայ անկէ ի վեր և տարօրինակ ու անաւելի դէպքեր տակնուվրայ ըրած բլլան հայ կեանքը, դեռ այս օրուան պէս միտքս է ինչ որ այդ օրը տեղի ունեցաւ Եսի-Գուլէի աղգային հիւանդանոցի դաշտերուն մէջ։ Կարծես՝ ոչինչ նուազ քան հայկական անկախութիւնը ձեռք բերած էինք, ու մատ մը մնացած էր որ Ասիի մայր եկեղեցիին մէջ Թագադրութեան հանդէսը տեղի ունենար։ Բոլորովին մոռացած էինք Համիտը, որ մէկ ձեռքով մայիսեան ծրագիրը ստորագրած միջոցին, միւս ձեռքով Թուլէի մը վրայ վճռագրած էր հիմնաքանդ փնտռտումը հայ ցեղին։ Բնականաբար չէինք գիտեր ասիկա, և գինով, խելակորոյս, ինքնամոռաց, գացինք Եսի-Գուլէ հայկական յաղթանակը տօնելու։ Առանց սխալելու կարելի է ըսել որ անճառելի ցնորքի այդ օրը լիմարանոցի պատասպարեալներուն և դուրսը ցասքոտող, խազացող, պռաչտող, երգող, խմող, լուսնոտող ամբոխին մասնորականութեան մէջ մեծ տարբերութիւն մը չկար. ընդհակառակը, ներսինները կարծեմ քիչ մը սանմկած էին։

Եւ հայութիւնը այդ օրը, գուցէ հանկառակ իր կամքին, ստուար անմասութեան եւ ինքնամոռացութեան ամէնէն յիշակերտային ապացոյցը։ Գոլոյ բոլոր թաղերէն թափորներ ինկան հոն, շնչապատ։ Տասնեակ հազարներով մարդիկ փոխադրութեան ամէն տեսակ միջոցներու վրայ նստուեցան ազգային փրկութեան այդ մեծ հանդէսին վայրը հասնելու համար։ Բանակալրութեան ամէնէն սեւ այդ օրերուն, ինչպէս երեւակայել հնարաւորութիւնը այդօրինակ դղրդալից ամբոխային շարժման մը, դարձեալ եւ միշտ Համիտին քիթին տակը։ Եըլտզի բարձունքէն՝ բռնաւորը, չունչը բռնած, ակառները սեղմ, սիրտը կատաղութեամբ ուռած, ականջ դրաւ այն աղմուկին որ ծովէն ու ցամաքէն կը բարձրանար այդ օրը, արհամարհանքի մը պէս, իր իշխանութեան դէմ նետուած ուրացումի մը պէս։ Այո, իր ոսկեքանդակ ու մարմարիոնէն գառագեղին մէջ վագրը այն օրը մանչեց մոլեգնաբորը, երբ անդին իր ամէնէն անաւոր թշնամին, Իզմիրլեանը, ուսամարտ կը ասնուէր ատուտածեղէն կուռքի մը հանգունակ։ Բայց երբ գիշերը վագրը պլորուեցաւ իր գառագեղին մէկ անկիւնը, քսամնելի եւ արիւնռուչ ժպիտ մը կը կարկամէր անոր փրփրուտ դունչը...։

Այդ օրը ես ալ ներկայ էի Ազգ. Հիւանդանոցը։ Բօլիս մը, որ եկած էր կարգը պահպանելու, դուրս նետուեցաւ թաւալգլոր։ Բօլիս. Ինչ յանդգնութիւն։ Կայարաններուն մէջ, կառախումբին պատուհաններէն դուրս պոռթկացող հայ գլուխներ նախատինքներ կը տեղային սաստիկաներուն հասցէին։ Ինչ էր ատ, մայիս 11ի ծրագիրէն ետքն ալ բօլիս։ Կարգի և իշխանութեան դէմ մեր ատած հակակրութիւնը աւելի ուժգնն կերպով չէինք կրնար արտայայտել։ Սարկաստեան հեծանին տակէն յանկարծ ազատուող ժողովուրդի մը հոգիին ապերասան արտայայտութիւնն էր ատ։ Իսկ ինչ որ տասներկու ժամ անդուլ անդադար տեղի ունեցաւ Եսի-Գուլէի պարտէզներուն մէջ, քանի մը հակիրճ տողերով անհնարին է բացատրել։ Սանդգական թօթվրտուք մն էր, վիթխարի նոպա մը որ ժամերով գալարեց, խաշտանգեց մեր ջիղերն ու մարմինը։

Յետոյ, իրիկուան, մութին մէջէն, ուուն դարձանք, այն համոզումով թէ չանչնչանած էինք բանակալը և խոնարհեցուցած էինք զայն։

Որքան կը սխալէինք, ափսո՜ս։ Համիտ, իր կարգին սպասեց, փոխվրէժին համար։ Գրպանը դրաւ—եթէ ուրիշ բան մը չբրաւ—մայիս 11ի ծրագիրը, և սկսաւ ջարդել տալ Հայերը։ բոլոր մարդկութիւնը, քաղաքականութիւնը, քաղաքակրթութիւնը անգամնելով։ Ջարդեց, ջարդեց, ջարդեց, արիւններու մէջ զմռսի խշդեալ ատաձան ջարդեց։ 1895ի սասմանադրութեան վերջին հանդէսէն մինչև 1910ի յոբելեանական հանդէսը արեան գիծ մը կ'երկարի, որուն վրայէն քալեցինք մենք։

Դասը ահաւոր եղաւ։

Այս կիրակի օրուան հանդէսը աւելի մեծ նշանակութիւն ունէր. բայց ո՞րքան աւելի զգաստ, խոհեմ, չափաւոր եղանք։ Ինչ ահագին տարբերութիւն 95ի հայ ամբոխին և 910ի հայ ամբոխին հոգիին տրամադրութեանը մէջ։ Ցաւը, սուգը, արիւնը լրջացուցին զմեզ։ Հիմակ, ազատութեան չրջանին, խելօք ենք ու տխուր, թէեւ ներքնապէս դեռ ահաւորէն պառակտուած։ Ո՞րն է արդեօք նախընտրելին։

ԵՐՈՒԽԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏՕՆ

ԱԶԳ. ՍԱՍՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՅԻՇՆԱՄԵԱԿԸ

Աւելի քան քսան հազար հայեր ամէն թաղերէ ու գիւղերէ կիրակի օր անսովոր փութկոտութեամբ ոդղեր էին Ազգ. Հիւանդանոցի ներսն ու դուրսը և հանդիպակաց պարտէզը, որ հայկական բանաքիրի մը երեւոյթը ստացած էր։ Առաուն շատ կանուխէն երկաթուղի և շոգենաւ անընդհատ բազմութիւն կը փոխադրէին Եէտի Գուլէ։ Ազգ. Հիւանդանոցի արտաքին մեծ դրան առջեւ յաղթական շքեղ կամար մը շինուած էր կարմիր ու ճերմակ պատատով ծածկուած և վրան «Կեցցէ՛ Ազգ. Սասմանադրութիւն» վերտառութիւններով։ Պարտէզին մէջ Կարգաչիր Մասնախումբը վրաններ զետեղած էր և ըստ երեւոյթին հոգ կը տանէր կարգ ու սարքին։

Առաուն Ս. Պատրիարք Հայրը պատարագեց խուռն բազմութեան մը ներկայութեան, բնական ունենալով «Ի փոփոխել քահանայութեան հարկ է և օրինաց փոփոխութիւն լինել» խօսքը։ Ն. ամենապատուութիւնը շատ գեղեցիկ կերպով բացատրեց Օրէնքին նշանակութիւնը. չեն կրցած ապրիլ ըսաւ, այն ընկերութիւնները, որոնք օրէնք չունին և անդրադառնալով Ազգ. Սասմանադրութեան յիսնամեակին աւելցուց թէ՝ լոկ յիսնամեակը չէ որ կը տօնենք այլ և յարութիւնը, վերածնութիւնը միանգամայն։ Կէս օրին յայտարարեր տրուեցան երկու պաշտօնական սեղաններ։ Առաջինին կը նախագահէր Ս. Պատրիարքը որ բաժակ առաջարկեց Վեհ. Սուլթանին կենաց. յետոյ բաժակներ առաջարկուեցան նաև Ս. Հայրապետին, Կիլիկիոյ Կաթողիկոսին, Գոլոյ և Երուսաղէմի պատրիարքներու և Սասմանադրութեան հիմնադիրներուն կենաց։ Ճաշի միջոցին Վեհ. Եսիկի Մխիթարեան Հայրերու «Փանիարը» առաջնորդութեամբ Հ. Բենիկ Վրդ.ի գեղեցիկ կոչներ կը նուագէր։ Երկրորդ սեղանն ալ անցաւ նոյն ոգեւորութեամբ. սոսր ալ կը նախագահէր Պատր. Փոխանորդ Տ. Դաւոնդ Վրդ.։ Հոս ալ բաժակներ առաջարկուեցան Դաւոնդ Վրդ.ի, Պարգեւ Փափազեանի, Վարդգէս, Գորեան և Յոքթ. Տաղասարեան էֆ.ներու կողմէ։

Իսկ անդին պարտէզին մէջ ժողովրդային խանդավառութիւնը հեղհեղուկ իր գերագոյն առոյգանին կը հասնէր։ Պարտէզին մէջ կարգաւ գեղեցիկ կոտրներ կը նուագէին Զինուորական նուագախումբը և Վենետիկեան Մխիթարեաններու, Կէսարիոյ «Բնայ» և Խասդեղցի Ընթերցասիրաց Ցանգառները։

Ս. Պատրիարք Հայրը յետոյ հետեւորդներով ներկայ գտնուեցաւ բանախօսութեանց։ Սակայն ցաւալի է որ կարգադիր Մասնախումբի անդամներէն ոչ օք ներկայ էր այդ միջոցին, այնպէս որ հարիւր կարելի եղաւ անհատական ձեռնարկներով տեղ բանալ Ս. Պատրիարքին և սկսիլ բանախօսութիւնները, որոնց սկիզբը դրաւ Ց. Գ. Մրմրեան և վերջակեաը՝ Դաշնակցական Պ.Վ.ամեան։ Ճառախօսութիւնները սկիզբէն մինչեւ վերջը, ամէնքն ալ, անշշուկ ունկնդրեցան, հակառակ անոր որ մէկ երկու թերթեր, խեղճիւրեր են այս պարագան։ Մասնաւորապէս նշանակելի էր Հ. Սահակ Տէր Մովսէսեանի գեղեցիկ բանախօսութիւնը։ Ազգին այլեւայլ հատուածները, ըսաւ, մէկ նպատակի վրայ կանգնելու և մէկ դադարարով լուսաւորելու են։ Կուսակցութիւններու կողմէ խօսեցան նաեւ Պ. Պ. Արամեանց, Սեւ Հողերցի և Սալաթեան։

Ճառախօսութիւններէն վերջ մինչեւ իրիկուն նոյն ոգեւորութիւնը տեւեց և «Ֆանֆարա»ները անընդհատ ազգային եղանակներ կը հնչեցնէին. Ս. Պատրիարքը մեկնելէ առաջ ընդունեց կեդրոնական հրամանատար Շահապէտեան էֆէնտին և հետեւորդ ազգները, որոնք իրենց հիացմունքը յայտնեցին ներկայ հայերու կարգադրութեան մասին։ Այս հանդէսին կ'ըսուի թէ մօտաւորապէս 3—400 ոսկիի հաւաքի մը կը գոյանայ Հիւանդանոցին։

**** Թէ՛ առաջին սեղանէն նկատմամբ—ուր անշշուկ միջադէպ մը միայն տեղի ունեցաւ— և թէ պարտէզին բանախօսութեանց մասին երէկուան երկու թերթերուն գրածները ամբողջութեամբ սուտ են և յերիւրուածոց։ Այդ երկու թերթերը ո և է առիթ յարմար կը նկատեն իրարանցումի և խառնակութեան ազմուկ մը բարձրացնելու հրապարակին վրայ՝ միշտ օգտուելով ընդհանուր տարտարութենէն։*

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Երէկ Ս. Պատրիարքը պիտի այցելէր վարչապետին Ատանայի հայ բանտարկեալներու և կառավարութեան խոստացած այրիներուն և որբերու նպաստին մասին խօսելու համար. սակայն վարչապետը Բ. Դուռ եկած չբլլալով՝ այսօրուան յետաձգեց իր այցելութիւնը։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Ցառաջիկայ կիրակի Ս. Պատրիարքը Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ պիտի պատարագէ և Անգլիոյ հանգուցեալ Լուսրյա թագաւորին հոգիին համար հանդիսաւոր հոգեհանգիստ պիտի կատարէ։ Հոգեհանգիստին հրաւիրուած են ներկայ գտնուիլ՝ անգլ. դեսպանը և դեսպանատան պաշտօնեաները, Գոլոյ անգլ. գաղութը. ինչպէս նաև եպիսկոպոսներ, քարոզիչներ, Ազգ. երեսփոխաններ, վարչութեան անդամներ և անգլիական հաստատութիւններու տնօրէններ։

Այս առթիւ կազմուած է յանձնախումբ մը, որուն նախագահն է փոխանորդ հայրը և կ'անդամակցին Տեարք Գրիգոր Ցակոբեան, Արտաչէս Ցնտգեան, տօքթ. Պազիլ, Զաքար Փափազեան, Գէորգ Զամիչեան (անգլ. դեսպանատան թարգման), Աշոտ Բէչեան, Հրանդ Մարգարեան, Սիմոն Զիլինկիրեան, Վահէ Զօլիսրեան և Յակոբ Նորհատեան։

ԹԱՂԴԻՐ

Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցիին դէմ գտնուող հին Պատրիարքարանի շէնքը իբր մանկապարտէզ կը ծառայէր բաւական ատենէ ի վեր։ Կառավարութիւնը հիմա կալուածական տուրք կը պահանջէ այդ շէնքէն։ Պատրիարքարանը թագրիրով մը դիմեց կառավարութեան եւ նոյն շէնքին հինէն ի վեր կալուածական տուրքէ զերծ բլլալը յայտնելով՝ խնդրեց որ կառավարութիւնը չպնդէ իր պահանջումին համար։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

Ռուսոսթայի մէջ ծեր կին մը ուղած էր 60 ոսկի արժէքով իր տունը թողուլ վանքին, պայմանով որ մինչեւ մահը երուսաղէմի վանքը մնայ ինքը։ Երուսաղէմի միաբանական ժողովը չէ ընդունած այս առաջարկը։

Գասը Գիւղի աղգայիններէն Յովհ. Կիւմիւշեան առաջարկած էր Եալովայի երուսաղէմապատկան ագարակը գնել հինգ հազար ոսկիի։ Երուսաղէմի Պատր. Տեղապահ փոխանորդ Տ. Տրդատ եպիսկ. այս խնդրին կարգադրութիւնը յանձնած է Գոլոյ Փոխանորդին։

ԵԳԻՊՏԻՆԵՐԸ

Եգիպտիներու պետը Շէյխ Իսմայիլ Դիմած է Վեհարան Հայրապետին եւ խնդրած է որ դիւրութիւններ ընծայուին ներներու հայադաւան ըլլալուն համար։ Եգիպտիները ներսէս Շնորհալիի յիշած արեւորդիներն են։

ՐՈԴՈՓԻ ՀԵՌԱԳԻՐ

Պոլսէ Գալատիոյ հեռագիր մը կը ըսէ թէ Պատարիագ և Պոլսէ Գալատիոյ Դաւառ. ժողովներուն կողմէ առաջնորդ Տ. Կարապետ վրդ. Մաղլամեանի եպիսկոպոսացման մասին արուած որոշումին դէմ և կը յայտնէ թէ իրենց բողոքը հանրագիրով մը պիտի ներկայացնեն Պատարիագաան։

ՄԻԵՆԱԼԸԳԻ ԴՊՐՈՑԸ

Պանարմայի առաջնորդը գիրով մը դիմելով Պատարիագաան կը խնդրէ որ Միխալգի աղջկանց վարժարանի և յարակից չինութիւններու կայս. գէրմանի առաքումը փութացուցի։

ՏՐԱԿԻԱՅԻՆԷՆ ՀԵՌԱԳՐԻ

Տրակիայէն Դաւառ. ժողովին անդամներէն 14ը հրաժարած բլլալուն համար Պատարիագաարանէն նոր ընտրութեան հրաւանդ արուած էր։ Այս անգամ հեռագիրներ կը հասնին, որոնք կը յայտնեն թէ՝ ո՛ և է մէկը հրաժարած չէ և կը խնդրեն որ նոյն հրաւանդը եւս առնուի։

ՊԱՐԵՏԱՀԱՆԱՔ ԴԱՀԱՐԱԳԱՄ ՄԸ

Սեբաստիոյ Գանկալ գաւառակէն հայ և թուրք աւորագրութիւններով հեռագիր մը հասած է Պատարիագաան, որով իրենց գահունակութիւնը կը յայտնեն տեղւոյն գայմագամի փոխանորդին համար և կը խնդրեն որ դիմում բլլայ, որպէս զի միջնորդ գայմագամ անուանուի իրենց գաւառակին։

ՆՇԱՆԱԼԻՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի օրը, Բերա, «Բիւզանդիոն»ի անօրէն Բիւզանդ էֆ. Բիչեանին տանը մէջ կատարուեցաւ Օր. Շուշան Բ. Բիչեանի նշանախօսութիւնը Մկրտիչ էֆ. Պարտիզպանեանի հետ, երկու կողմի ազգականներու ներկայութեանը։ Մկրտիչ էֆ. Պարտիզպանեան առեւտրական հրապարակին վրայ պատուաւոր դիրք մը ունի իբրեւ կաշեղէններու վաճառական։ Օր. Բիչեան ֆիզիքական և բարոյական յատկութիւններով օժտուած ու պարկեշտ օրիորդ մըն է։ Մեր շնորհաւորութիւնները երկու ընտանիքներուն՝ սոյն խնամութեան համար։

ԱԶԳ.

Երաժիշտ ուսուցիչ մը, որ Սրմաշ ուսած է, պատրաստ է պաշտօն ստանձնել յատուկիկ դպրոցական տարիքներուն համար։ Դիմել խմբագրութեան։ 1—5

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

Լոյս տեսաւ Դ. Լուսինեանի գրասանակ մեծ բառգիրքին Բ. հատորին 26րդ պրակը։ Ամբողջ գործը կ'ուարտի յուլիսին։

Ամբողջ գործը կ'ուարտի Յուլիսին։

ՔԱԱՆ ՏԱՐԻ ԵՏՔԸ

Որ Ալեքսանդր Տիւմա Հօր Երեք Հրացանակիրներու անմիջական շարունակութիւն է, սկսած է հրատարակուիլ ամէն օր՝ 16 էջ 10 փարա։

Փնտռեցէք քոլոր լրագրավաճառներէն։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՄԵԾ ԱՇԽԱՏԱՆՈՑ

Կալաթա, Եիւխէֆ-Դալտրրմ, թիւ 45

Սոյն ախատանոցին աէրը երկար տարիներ Եւրոպայի զանազան արուեստանոցներու մէջ աշխատելէ յետոյ ատենէ մը ի վեր հաստատուած է Կալաթա, Եիւքսէք-Դալտրրմ։ Իր ախատանոցին մէջ կը փորագրուին ամէն տեսակ գործեր նուրբ և ճաշակաւոր, ինչպէս նաեւ քիմիական մեթոտներով գինիկրաֆիէ կաղապարներու խնամեալ արտադրութիւն։ Քաղաքէ կնիքներու փորձ վարպետներ անմրցելի կը դարձնեն քաղաքէ կնիքներու գործերը։ Մէկ լեզուով կնիք մը կլոր կամ ուրիշ ձեւ 6 ղրշ.։ երկլեզուեայ կնիք մը 8 ղրշ.։ երեք լեզու քաղաքէ կնիք մը 10 ղրշ.։ Տպագրութեան արագատիպ մեքենայով մը օժտուած է արուեստանոցը, ուր կը տպագրուին ամէն տեսակ գործեր. ուժ տրուած է աւելի առեւտրական տպագրութեանց. 60 ղրշ.էն վեր տպագրութեան գործ ստանալու քաղաքէ երկլեզուեայ կնիք մը կը նուիրուի։ Դաւառներէն յանձնարարութեանց կը սպասուի։

ՀԱՅԿ. ԱՐՈՒԵՍՏԱՆՈՑԻ ՏՆՕՐԷՆ-ՎԱՐԻՉ
ԴԷՈՐԳ Ն. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ
Փորագրիչ-տպագրիչ

50—3

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՕՍՄ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ

Երէկ ժամը Յուկէսին Սօֆիայէն մայրաքաղաք ժամանեց այն պատուիրակութիւնը, որ գահաժառանգ իշխանին նախագահութեամբ Լոնտոն դացած էր՝ Լաուրբա թագաւորին յուղարկաւորութեան ներկայ գտնուելու համար։ Բարի գալուստ մաղթելու գացած էին Խափը, եպարքոսը, նախարարներուն մեծ մասը, կայսերազուններ, Խորհրդարանի նախագահները և ուրիշ շատ մը բարձրաստիճան պաշտօնատարներ։ Գահաժառանգը կայարանին հիւրասրահը առաջնորդուեցաւ, պահ մը հանգստանալու համար։ Գահաժառանգը եպարքոսին հետ տեսակցութիւն մը ունեցաւ։ Յետոյ իշխանը պալատ գնաց, Սուլթանին ներկայանալու համար։

**** Յիշատնանա թագաւորը, գահաժառանգին Սօֆիա այցելութեան առթիւ, շնորհակալութեան հեռագիր մը ուղղած է Սուլթանին։ Գահաժառանգին եղած սիրալիր ընդունելութեան համար Սուլթանը փոխադարձաբար շնորհակալութիւն յայտնած է։*

Ի ԼԱՆ

Պաղը մահալլէրէ թէմտիա խաղէֆէք թէլէֆոն իլան լիւզումը օլան օն սէքիզ պին պէշ եիւզ ալթմըշ սագուզ քիլիկրամ պիր պուլուզ միլիմէթրօ պրոնզ թէլ իլէ օն քի պին եիւզ գէրգ իքի սատ գամմաէմիր ֆէնճան վէ իւչ նէվ գապլո վէ իքի եիւզ օն սակա թէլէֆոն բօսթասը վէ սարբէնին ուսուլը մաղրուֆա վէճէլէ հաղիրանը պիրինճի սալը կիւնի միւնագասասը իճրա խաղէճէլի եիրմի մայիս թարիխինէ իլան խաղմիշ իսէ տէ իշտա միւնագասանին իճրաբը հաղիրանին սէքիզինճի սալը կիւնինէ թալեգ խաղմիշ օլաուղնան իշթիրաքա թալիպ օլանլարին թէլէկրաֆ վէ բօսթա միւարիրլէթ ումումիսկի խութութ գալէմինէ միւրաճաաթ էղէմէլէրի իլան օլունուր։

29 մայիս 326

* * *

Միւթէվէլլի Աւետիս Գոլոյեան էֆէնդին թէրքէսինէ իզաֆէթլի պիրաաէրի Մարարոս Գոլոյեան էֆէնդիյէ օլան առեւտանը մահքիմէսինէն քէրիմէսի էլիգա հանրմին հիսէօրինէ իսապէթ իսէն մէպալիրը մաւիմէնին թէսլիմէսի զրմիրնտա Պէյ Օղլանա ճառայէ Բէպիրաէ Թոմթոմ մահալէսինաէ քեայնն մա միւլք վէ կէսթիք չէրպէթիանէ վէ էլեեվմ իքի օտայը միւրթէմլ պիր պայ մաղազասա մումարլէրա էլիգա հանրմին բէսէրինաէն միւնթէգիլ սէքիլտէ պիր նիսպէթիանէքի հիսէսի չայլամ մահնուվլսի լեա էլ միւդայէտ օմուզվէկ պին զրուշ ալթուն ագէտ պէտէ էլէ Թալեպի էօտէսինաէ թէգարրիւբ իսէրէք գարար վատէի մումագգաթը քէշիտ գէլընմզը օլաբիլնան թարիխի իլանան լիթիրաբէն օթուր պիր կիւն միւտէթի զարֆընտա եիւզաէ պէշ գամմէլէ թալեպ օլանլարին եիւզաէ օն նիսպէթտէքի բէյ վէ տրօզիթօ ագէլէրինի միւսթամանրպէն Պէյ Օղլը իճրա տայիրէսինէ միբարաաթ լիթիէլերի վէ միւտէթը մէկզիբէրինին խիթամընա միւսաարի գէլէճէք մահ հաղիրանը օթուզընը չարշանպա կիւնիւ սաաթ տօգուզ գարարլարընտա էմիրզը մէկզիբէ բիշկեսհրնա ազիմէթ իսէճէք օլան մէմուրը միւվանիէսինաէ հաղը պուլունմամլարը իլան օլունուր։

Ֆի 29 մայիս 326

* * *

Պիր միլիոն իքի եիւզ տօգան սէքիզ պին սատա Թէլէկրաֆ գօրիարզրն ուսուլը մաղրուֆա վէճէկլէ հաղիրանին օն պէշինճի սալը կիւնիւ միւնագասասը իճրա խաղէճէլինէն իշթիրաքա արզուսընտա պուլունանլարը չերայիթի անլամագ վէ նիսմունէսինի կէօրմէք իւզրէ ճիմամասան մատէ հէր կիւն Թէլէկրաֆ վէ բօսթա միւարիրլէթը ումումիսկի խութութ գալէմինէ միւրաճաաթ էղէմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 31 մայիս 326

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԿՕՇԻԿՆԵՐԸ, ԱՐԱՆՑ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ՏՂՈՅ ՀԱՄԱՐ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ

ԹԻՐԻՆԿ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
ՂԱԼԱԹԻՈ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

Մայիս 31/13 Յունիս

Օսմ. միացեալ բացուեցաւ զրշ.	102—13½
» » վար գին	102—
» » բարձր գին	102—13½
» » գոցուեցաւ	102—04
Բաւ. Երկ. բացուեցաւ ֆր.	221—
» » վար գին »	219—12
» » բարձր գին »	221—
» » գոցուեցաւ »	219—50
Կ. Պոլ

ՇՈՓԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅՏԱՍԱՆ

Ն ԹԱՌԷ ՍՈՒԸՆԿ

ԺԱՄԱՆՈՒՄՆԵՐ

Իօճի շոգենաւը Սև Ծովէն հոս կը հասնի Մայիս 31ին։

Իմիրէթի շոգենաւը Մարսիլիայէն հոս կ՝ հասնի Յունիս 7ին։

Ցրիմի շոգենաւը Սև ծովէն հոս կը հասնի Յունիս 14ին։

Իօճի շոգենաւը Մարսիլիայէն հոս կը հասնի Յունիս 21ին։

Իմիրէթի շոգենաւը Սև ծովէն հոս կը հասնի Յունիս 28ին։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Իօճի շոգենաւը, նաւապետ Պոլ, յունիս 1 շաբաթ օր, առաւօտեան ժամը 11ին կը մեկնի դէպի Մուտանիա և Մարսիլիա։

Իմիրէթի շոգենաւը, նաւապետ Բէքու, Յունիս 8ին, շաբաթ օր, իրիկուան ժամը 4ին, ճամբայ կ՝ելլէ դէպի Սամսուն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։

Ցրիմի շոգենաւը, նաւապետ Միթրէ-էֆ, Յունիս 15ին, շաբաթ օր, առաւօտեան 11ին, կը մեկնի դէպի Մուտանիա և Մարսիլիա։

Իօճի շոգենաւը, նաւապետ Պոլ, Յունիս 22ին, շաբաթ օր, իրիկուան ժամը 4ին, ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Սամսուն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։

Իմիրէթի շոգենաւը, նաւապետ Բէքու, Յունիս 29ին, առաւօտեան ժամը 11ին, կը մեկնի դէպի Մուտանիա և Մարսիլիա։

Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիայ » 150 »
Բ. » Բարիզի » 180 »
» » Մարսիլիայ » 120 »
Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.։
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Քիչի համբաւ)։
Տեղեկութիւնաց համար դիմել Գալատա-Կոնակ Փափանէ, քարտէրին դիմաց։

78 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

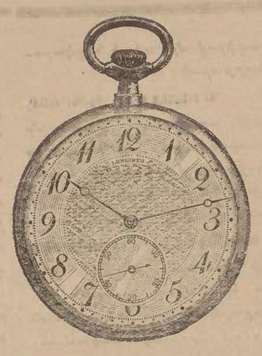

ԼՈՆԺԻՆ

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ՄԻԱԿ ԱՄԵՆԱԲՆՏԻՐ ԺԱՄԱՑՈՅՑԸ, պաշտօնապէս ընդունուած Օսմ. Պատերազմական նախարարութենէն, Միացեալ-Նահանգներու, Իտալիոյ և Ճապոնի ծովային նախարարութիւններէն, Անգլիոյ, Ռուսիոյ, Սերպիոյ և Քանադայի երկաթուղեաց վարչութիւններէն, ինչպէս նաև Արժանթինի երկաթական Թրամուէյներու ընկերութիւններէն և բազմաթիւ ուրիշ ոչ նուազ կարեւոր վարչութիւններէ։

ՈՍԿԻ, ԱՐԾԱԹ, ՄԵՏԱՂ-ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ

5 Մեծագոյն մրցանակներ.—Անվերջ (1885), Բարիզ (1889), Պրիւսէլ (1897), Բարիզ (1900), Միլան (1906)։
2 Արտաքոյ մրցանակ, անգամ ժիւրիի.— Ժընէվ (1896), Թուն (1899)։
5 Սեռի մրցանակներ, 50k աւելի ուրիշ մրցանակներ նեստադելի եւ Ֆիտի դիտարաններէն։
16 Շնորհամներ.— Բարիզ, Վիեննա, Ֆիլատէլֆիա, Անվերջ Ամսթէրտամ, Զիւրիխ, Լեռ., Լեռ.։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր ներկայացուցիչ **ՆԱՍԻՊ Խ. ՃԷԶՎԷՃԵԱՆ** եւ **ՈՐԴԻ** Մեծ Շուկայ, Մանճազանըլար, 44—46. Կ. ՊՈԼԻՍ

Կը խնդրուի պատուի մէջ սոյն վաճառատան բազմաթիւ յանախորդներէն, պէտքը ներկայանալէն առնուազն մէկ ամիս առաջ զրկել իրենց ապսպրանքները, յապաղմանց չենթարկուելու համար։ 50—14

Ցիբեալ վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ գոնարեղէններ եւ ոսկի ղրաներ։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

ՄԵԾ ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍ ՍԻՆԿԷՐԻ

Թիւ 343 առաջին յարկ, Մեծ-Փողոց Բերայի

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՍՕՍԻԷԹԷ ՄԻԻԹԻԼԻ ՖՐԱՆՍԷԶ

ՏԸ ԼԻՕՆ

ԴՐԱՄԱՏԻՒՐՈՒՆԵՐ ԿԱԶՄԵԼՈՒ ԾԱՏՈՒԿ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՋԵՒՆԱՐԿ ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՆԹՐՕԼԻ ՏԱՆ

Լիոն, Օթել տը Վիլ փողոց, թիւ 77

ԱՄԵՆԷՆ ԿԱՐԵՒՈՐԸ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆԷ, ՈՐ 1909 ՄԱՅԻՍ 15ԻՆ ՈՒՆԵՐ

Բաժնեթէր 192,169
Մասորագրուած դրամագլուխ 215,573,800 ֆր.
Վճարուած դրամագլուխ 1,581,300 »

Վճարումներ 1 ֆր.էն սկսեալ. 100—500—1000 ֆր.ի և անկէ աւելի գումարներով ապահովագիրներ, 1—12 տարուան և աւելի պայմանաժամի մէջ վճարելի։

Ընդհ. գործակալ ԹՈՒՐՔԻՈՅ, ԵԳԻՊՏՈՍԻ, ՍՈՒՆԱՍՏԱՆԻ, ՊԱԼԿԱՆԵԱՆ ԵՐԿՐԱՑ ՀԱՄԱՐ

ՑՈՒՆՍՈՆ ՏԷ ՋԱՖԷ

Գալաթիա, Սեն-Բիեր խան, թիւ 25—26

Կ. Պոլսոյ ընդհ. գործակալութեան դրամատուն՝ ՊՐԻՏԻՏ ԼԻՊՈՆԷ, Գալաթիա.
Գործակցեալ գործակալներ կը փնտռուին տրուարձանները, օսմ. նահանգներու և յիշեալ երկիրներու համար։ Նպաստաւոր պայմաններ։ 50—46

Միքմէյտ Պրէնտ Սուիս Միլք

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՍՆՈՒՆԴՆ Է

Ամէն տեսակ որ գործածած եմ այս կաթը՝ կ՝բնդունիմ որ

ՄԻԼՔԷՏՏ ՊՐԷՆՏ ՍՈՒԻՍ ՄԻԼՔ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ Է ՀՎԱՆ ՀԱՄԱՐ
ՆՈՒՆԱԿԱՆ ԿԵՐԱԿՈՒՐԻ ՀԱՄԱՐ
ԵՒ ԶԱՐԻՆՆԵՐՆ ԵՎ ՕԳՏԱԿԱՐ

50—43

ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԳ.—1909ի 4% փոխառութեան օսմ. պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ յառաջիկայ յունիս 1/14էն սկսեալ, թիւ 1 կարօնը պիտի վճարուի Օսմ. Կայս. Պանքային կողմէ, Կ. Պոլսոյ, Բարիզի և Լոնտոնի մէջ։ 10—10

* * *

ԱԶԳ.—Բաժնեթէրերուն կը ծանուցուի թէ կանոնագրին 29րդ յօդուածին համաձայն, բաժնեթէրերու Ընդհ. ժողովի պիտի գումարուի 1910 յունիս 29 շաբաթ օրը, Լոնտոնի մէջ, Ուինչէսթըր Հաուզ, Օլտ Պրոտ Սթրիթ, կէս օրէն մէկ համ յետոյ, յօրէնս համար Վարչական Խորհուրդին տեղեկագիրը, 1909 դեկտ. 31ին վերջացող տարեշրջանին հաշիւները ընդունելու, շահաբաժինը որոշելու և Լարէ. Խորհուրդին պայմանաժամը աւարտած անդամներուն տեղ նորեր ընտրելու։ Վերոյիշեալ 27րդ յօդուածին համաձայն, բաժնեթէրերու Ընդհ. ժողովին ներկայ գտնուելու իրաւունք ունին անոնք որ առնուազն 30 բաժնեթուղթերու տէր են և ժողովին գումարումէն առնուազն 10 օր առաջ աւանդ ձգած են գանոնք Օսմ. Պանքայի Կ. Պոլսոյ կեդրոնատեղին, կամ իր մասնաճիւղերուն և արտասահմանի իր գործակալութեանց մօտ (Լոնտոն, Թրօկմորթըն փողոց, Քիւ. 26, և Բարիզ, Մէյյէրպէր փողոց, Քիւ. 7)։ 10—9

ՊԱՆՔ ՏԷ ՍԱԼՕՆԻԿ

BANQUE DE SALONIQUE

ԳՐԱՍԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 ֆր.
ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին 8,000,000 ֆր.
ՊԱՀՈՅՍ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին 3,700,000 ֆր.
ԿԵՂՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Գալաթա, Կ. Պոլիս (Գալաթիա և Գալաթա, Մանճաստիր, Սմիւռնա եւ Եզմիր։

ՊԱՆՔ ՏԷ ՍԱԼՕՆԻԿ խնամքով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ և Եգիպտոսի հաշուեցոյցերուն։ Ինչպէս նաև միւս օտար քաղաքներուն վերայ գրուած փոխանակագիրներ։ Ջնջելու հաշիւներ կը բանայ։ Աթոռեցուցիչ վերայ փոխառութիւններ կ՝ընէ։ Սնտիքական հրամաններ կը կատարէ։ Եւրոպական բոլոր հրապարակներու դիրքերուն ու վարկագիրներու ու Ջնջելու ու վարկագիրներ կը հանէ։ Թուքը ֆրանկ և ոսկեղէն դրամներ կը գնէ։ Ապահովագրութիւններ կը կատարէ։ Ամենայն կ՝ընդունի է տեղ վճարել և 3, 6, 9, 12 ամսուան պարտաճամանակ։ Ընդհանրապէս տեղեկութիւն ամէն գործառնութիւններու կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով։ Պանքայս Սալոնիկի փոքր վճարումներու համար ալ Խնայողական Մասուն մը ունի։ Լաւագոյն պայմաններով։

ՏՐԻ ՆԵՑԸՆԼ ԲՐՕԹԷՔԹԸՐԸ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴՐԵՑԻ ՀՐԴԵՀԻ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵՂՐՈՆԱՏԵՂԻՆ

Լիվրփուլ, Ջրէյ փողոց, թիւ 38

Ընկերութիւնս իր անհաւասար ուշադրամութեան և արդարաբար ու պատրաստակամ սովորութեան համաձայն կը հաստատէ ապահովագրեալներուն բոլոր պահանջները։ Ապահովագրական ընկերութեանց համաձայնագրէն (պոնիքա) դուրս կ՝ելլեալ։

Ամենէն Նպաստաւոր պայմաններ՝ քարուրիշ ոչ և է ընկերութիւն։ Արեւելքի համար մասնաւոր դիրքեալ ատկացոյց։

Արեւելքի Ընդհանուր Տնօրէն
Վ.իչեն Ա. Գալֆաեան

Կալաթա, Իլիսի խան թիւ 7—8։
Գործակալութիւն, Թուրիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։

ՎԵՐԼԱՒԹՈՒՄԸ ՅՈՅՑ ՏՈՒԱԾ Է

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Թանկագին սնունդ մանչ է ազգ եւ տիրաբնակներու համար։

50—43

ՇԱՎՈՒՇՕՂԼԸԻ ՍԻԿԱՌԻ ԹՈՒՂԹԸ

ՍԻԱԼԻՈՅ ՄԱՔՍԱՏԱՆ ԿԻՑ

թիւ 14

Խարսխանիշ մարքայով ծանօթ մեր սիկառի թուղթին շատ մը կեղծերը հրապարակ հանուած են։ Առանց դէմ դատ բացուած է մեր կողմէ։ Ուստի մեր յաճախորդներէն կը խնդրուի ծխախոտի մաքսատան կից թիւ 14 վաճառատունը դիմել։ Կարգ մը մանրավաճառները, ծխավաճառներ, աւելի շահ ընելու համար, ուրիշ թղթեր կը քշեն մեր բնոյթ թուղթերուն տեղ։ Ծխողները պէտք է ուշադրութիւն դարձնեն մեր սիկառի թուղթին կողքին վրայ և մէջը գտնուած խարսխանիշին և իւրաքանչիւր թերթիկներուն վրայ տպուած չոր գրոշմին ու 14 թիւին, նոյնպէս ուշադրութիւն դարձնելու է մեր թուղթին ազնուութեան։ 36—32

ՏԷՐՈՒՊԷԻ ԷՔՍԹՐԱ ՍՈՍԵՐ

Տէրուպէի էքսթրա բնոյթ մոսերը գնեցէք, որովհետև ոչ ծուխ կ՝արձակեն և ոչ կը վառին։ Այդ մոսերուն պատրաստութեան համար մեծ խնամք տարուած է։ Գինն ալ ամոյ է։ Կը ծախուի գլխաւոր խանութպաններուն և Պոլսոյ, Բերայի ու Գալաթիոյ մեծ վաճառատուններուն քով։ Վաճառման կեդրոնատեղին է Պալըգ Բազար, Նէվզէր խան, թիւ 9, Բօրլոյ։ և ընկերութեան մօտ։

Ընդհանուր գործակալ
Ս. ԱՄԱՐ ԵՒ ԸՆԿ.

75—69

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ - ՖԷՐԱՅԷՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

ԳԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

Դրամագլուխ 130 միլիոն ֆուրոն, ամբողջովին վճարուած։
Պահեստի գումարներ 38,000,000 ֆուրոնի չափ։

Պոլսոյ գործակալութիւն՝ Իլչեսթիպ խան, Բերայի գործակալութիւն՝ Ս. Անթուան խան, Բերա, Մեծ-Փողոց։

ԴԻԼԵԱՆՈՅ ՊԱՏՍՊԱՆՆԵՐ

Վճարումները ոսկեղրամով ըլլալու են։ Ցիսուն ղրուշէն վար վճարում չընդունուիր։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն այսօր հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վար գումարներու համար, իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ Սակայն կրնայ տոկոսին սակը իջեցնել կամ բարձրացնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան առնուիլ ամէն առեն։

100 ոսկիէն վեր գումարները կրնան եւ առնուիլ գրաւորապէս ու կանխաւ ըսուած ազդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով.

3	օր	100- 150	ոսկի	գումարի համար
6	»	151- 200	»	» »
10	»	201- 500	»	» »
15	»	501-1000	»	» «
20	»	1001 և անկէ վեր	»	»

Վինըր Պանք-Ֆէրայն իրեն կը վերապահէ պանքան դրամ ունեցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզած առեն վճարելով տեսարկին պարունակած գումարը։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն խնայուած դուժարը պարունակող տեսարակ ալ կը անձնէ անչափահասի անունով, բայց այդ պարագային, նշանակուած խնամակալը (վէլի կամ վասի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու։

Ենթադրեալ Անտուկեն զատ, Վինըր Պանք-Ֆէրայն կը գրաւի նաեւ սեղանարոկան ուրիշ գործառնութիւններով։

ՇՈՓԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Աւստրեւամերիկեան

Cie. de navigation Austro-Americana

ԱՆԴՐԱՍԱՆՏԵԱՆ 45 ՇՈՓԵՆԱՒ

Կանոնաւոր մեկնում ամէն հինգշաբթի օր։ Մասնաւոր դիւրութիւններ կ՝ընծայուին Հայ ճամբորդներուն։ Շոգենաւերը կրկին պտուտակ ունին։ Մեռնելը խնամեալ է։ Սիկիարական օդափոխում և լոյս։ Մաքրութիւն դրուածքը անթեղ հեռագիր։ Բժիշկ և դեղ ձրի։

Աւելի տեղեկութեան տեղեկութեանց համար գիմել գլխաւոր գործակալութեան, Գալաթիա, Շարայ խլէլէսի փողոց, Լոյտ Օթրիշիէ գործակալութեան նախկին շէնքին դիմաց եւ Արապեան խանին վերեւ Թիւ 24։ Ընդհ. գործակալ
ԹԷՕՏՕՐ ՔՈՒՐՄՈՒՋԻ

ԹՕՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒԻՔ

ԸՆԴՄԷՋ Հրլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օսեսայի

Անուանք	Թուն	Անուանք	Թուն	Անուանք	Թուն	Անուանք	Թուն	Անուանք	Թուն
Արպանս	1069	Տիրս	4311	Հիսարլիկ	1531	Մարսէլլս	3709	Սաքիս	1119
Մարէթ	3607	Տամինս	938	Հինտու	3720	Միքտաս	3557	Տիբիս	1735
Անէէլս	1541	Տուրս	2383	Հորաթիս	1600	Միլս	1057	Սիլվիս	119
Աթիասքս	2277	Տրաքս	1713	Հումպէց	595	Մանդէպէլլս		Սպէրս	1203
Գասանս	1822	Տէնտոս	504	Իակս	2354	Մուտիլլս	3419	Թասան	1323
Գորտաթիս	1264	Իպէրս	3464	Իսանս	5540	Նէքս	1933	Թ. Ռիվրցն	1546
Գրիֆիսլս	4481	Էլտաքսաս	1520	Ճիրնս	1080	Սամս	4100	Թոքիս	3327
Գէլրս	1371	Էցաքս	1841	Գիլնս	1053	Ինթայիս	4036	Թոլէս	1479
Գալիքս	1837	Ֆիրս	954	Բոլիլնս	2307	Սրլանս	1535	Ուրպինս	242
Գաբէս	1244	Ֆրինլանս	1825	Քոմիս	1700	Բայէրմ	1637	Վասքս	1914
Դազս	1094	Ֆլամինկս	349	Լէս	1053	Բոլս	510	Վոլս	1289
Զիքսիս	2729	Ֆրանչիսքս	4582	Լէբանթս	2272	Բիլէս	3329	Վալիթուն	2391
Լուէիս	1831	Կալիէ	3060	Լիվրբս	1643	Բինաքս	1553	Եէս	1350
Գուլբրաս	4235	Կիկանս	1143	Լորենցս	3191	Բոլլս	1613	Զէքս	1200
Իսնիկ	2905	Հոքս	1011	Մարս	724	Բօէէս	1789	Թորս	
Գորս	895	Կրանս	1695	Մարչենկս	1273	Բազարիս	133	Մայոն	

Քոլիճնս շոգենաւը, նաւապետ Գրանթոն, Թորս շոգենաւը, նաւապետ Ճէքսըն հոս հասած են։

Մորոֆֆս շոգենաւը, նաւապետ Մաքարէն, յունիս 23ին և Վիկս շոգենաւը նաւապետ Հարպորտ, յուլիս 7ին հոս կը սպասուին։

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏՐԻՍՈՅ
Քիւ. 22—24, Քիւչիւք Մէրկէթ խան, Գալաթիա։ 60

ԻԻՆԻՕՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ԹՈՒԹԻՒՆ 1828-1829

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ԹՈՒԹԻՒՆ Ց, ԲԼԱՍ ՎԱՆՏՕՍ, Ց

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՑՈՒՆՍՊԻՏԷՐՕՐԷՆԹԷՐՆԷ

Դրամագլուխ և պահեստ	329	Միլիոն Ֆրանք
1906ին գանձուած ապահովագրին	30	» »
Մինչեւ 1906ի վերջը հատուցեալ վնասք	480	» »

Ինչպէս այս թուականներէն կ՝երևի, Ընկերութեան դրամագլուխն ու պահեստի գումարն է 329 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔԷ որ ճնչալ հատուցութիւնն մը կ՝ընծայէ ԻԻՆԻՕՆԻ ապահովագրեալը։

Աբեւելքի համար մասնաւոր գեղչեալ սակացոյց. Նպաստաւոր պայմաններ՝ ան համեմատ կերպով աւելի ԳԵՐԱԶԱՆՑ քան ուրիշ Ընկերութեան պայմանները։ Ապահովագրութեան ամէն ձեւերը՝ ամէնէն ոգեւոր գիներով, օրինակի համար ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԷՊ ՄԱՀՈՒ, ԽԱՆՈՒ, ԴՐԱՄԱԾԻՏԻ, ԷՏ. ԷՏ.։

Ընկերութեան Դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ և Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն
Ընդհ. Տնօրէն ՍԻՄՈՆ ԳԱՍՍԷՐԼԵԱՆ
Գլխ. ՄԻՀԻՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Գալիս, Սուլթան-Համամ, Բաթիրթը Օղլու Բաղաճ։
Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՏՕՔԹ. ԱՐԱՄ ՈՒՆՃԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՔԻՔԻ, ԱԿԱՆԷ ՈՒ ԿՈԿՈՐԴԻ ՀԻԻԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Բարիզի մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած ըլլալով՝ էլեկտրականութեան ու ցարդ Պոլսոյ մէջ չգործածուած տաք օդի, տիափսօնօֆրիի, պուսոֆոսֆորիի, եզօֆպիսֆորիի ու ամենէն նորանոր մեթոտներով մեծ յաջողութեամբ կը դարմանէ՝ խուլութիւնը, գլխոյս պռոյտը ու հինցած ցաւերը, ականջի խժալը ու ականջի, քիթի, բերանի, կոկորդի ու խոչակի ամէն տեսակ հիւանդութիւնները։

Նամանաւանդ եբեսի ու քիթի վրայ եղած տգեղութիւնները, որոնք ցարդ անբուժելի նկատուած էին, առանց զգոնութեան, կատարելապէս կը չարչէ նորանոր գործիքով մը, որուն նմանը դուրս այդ կարգի հիւանդներու Եւրոպայի մէջ թոյլատրուած ըլլալը կ՝ապացուցանէ։

Վիրի ու գիսաւ վրայ ամէն տեսակ գործողութիւն կը կատարէ և ցոյց կոկորդի նշիկները (պատէմիք) կը հանէ, առանց արիւնահոսութեան իր մասնաւոր գործիքով։

Հիւանդ կ՝ընդունի մինչեւ կէս օր, Պանկի դարձ, Համիտիէ սիպիի դէմ, Արիկ Իբիթեան դէղարանը, իսկ կէս օրէ վերջ, իր տունը, Բերա, Շիտան ճամբայ, Թաքսիմ, Ֆրանս. հիւանդանոցին դէմ, Թիւ. 41։

Հինգշաբթի օրերը կէս օրէ վերջ իր տունը դիմող ամէն հիւանդները, իսկ վիպայեալ աղքատները ամէն օր ձրիաբար դարմանելու պատրաստ է։ 50—28

ՀՐԱՇԱԼԻ, ԻՏԷԱԼ ԵՒ ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ

ԼԱՄԲԱՐ ՄԸ

«ԿԷՔ ՍԷՇ»

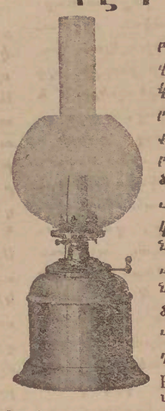

Այս նորանոր լամբարները լամբարեղուառանց ըսի կը վառի, բոլորովին չոր կերպով, առանց պատրոյգի ու դժուար մեքենականութեան։ Դիւրաբեկ չէ և հոտ ու ծուխ չարձակեր. հետեւաբար առողջապահական ալ է։ Ամբողջ տասնընհինգ ժամ կը վառի անընդհատ, ժամը առնուազն 2½ փարայի ծախքով։ Լոյսը զօրաւոր, ցարտաեւ ու հանդարտ է։ Եթէ սոյն լամբարը տոչի, եռմեթրեն կը վառի, առանց ոեւէ վտանգ առաջ բերելու։ Լամբարին չին ուածքը պարզ, տոկուն ու վայելուչ է։ Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը ծախուի Ֆրիտաս Հաուզ և Կալիպ փաչա ընկ.ուան մօտ, Գալաթիա, Աստիքուպաշիսնէ ձէնէրալի խանին մէջ, դատարանին փողոցը։ Սեվանէկի պանքային տակ գտնուող 19 Թիւ վաճառատունը։ Կը բաւէ անգամ մը այցելել այդ վաճառատունը, հաւնելու համար մեր նկարագրած լամբարին։ Գործակալներ կը փնտռուին։ 15—14

ԱԶԳ

ՀԱՐՍՏԱՆԱԼՈՒ ՄԻՋՈՑ

ՄԻԱՅՆ 166 ՂՐՈՒՇՈՎ

Այս միջոցն է գտել Հոլանտական Քոէֆի Ֆօնսէի 1904ի փոխառութեան պարտաթուղթ մը, որ Եգիպտական Քոէֆի Ֆօնսէին, Բուլկարիի երկաթուղիի, և.ն., պարտաթուղթերուն յար և նման է, բայց անոնցմէ աւելի շահելու հաւանականութիւն կ՝ընծայէ, որովհետեւ իւրաքանչիւր վիճակահանութեան մէջ 2,000 թիւ կը չահի, այսինքն Եգիպտ. Քոէֆի Ֆոնսէէն 1974 թիւ աւելի և Բուլկարի երկաթուղիէն 1050 թիւ աւելի կը չահի։ Հոլանտական Քոէֆի Ֆոնսէի պարտաթուղթերուն վիճակահանութիւնը երկու ամիսն անգամ մը, տարին վեց անգամ կը կատարուի Ամսդերտամի մէջ պետութեան հսկողութեան տակ։ Ամբողջ փոխառութիւնը բաժնուած է 72,000 կարգաթիւի։ Թուրքիոյ մէջ Հոլանտական պանքա չգտնուելուն համար մեր ընկերութիւնն ամէն առեն կը վերադրէ հոլանտական Քոէֆի Ֆոնսէի պարտաթուղթերը Եւրոպայի հրապարակին համաձայն լուսագրոյն գինը վճարելով։ Նոյն պարտաթուղթերէն ունայ առնելով դրամ փոխ կուտայ նաեւ իւրաքանչիւր թուղթի համար մէկ օսմ. ոսկիի հաշուով և տարեկան 6 առ հարիւր տոկոսով։ Ուրեմն փոխանակ բոլորովին գնելու տարեկան 60 ղրշ. կորսնցնելով, կամ ուրիշ վիճակահանութեան տոմսեր գնելու՝ աւելի մեծ կորուստի մը ենթարկուելով, կը յանձնարարենք գնել հոլանտական Քոէֆի Ֆոնսէի պարտաթուղթերը, որոնք արքայական հրամանագրով արտօնուելէ ետքը հրապարակ հանուած և կալուածներով երաշխաւորուած են և հիմակուան գինն է ընթացիկ դրամով 166 ղրշ.։ այսինքն ամէնուն համար ալ մատչելի գին մը։ Հոլանտական Քոէֆի Ֆոնսէի արժեթուղթ գնելով ամենէն վնասի չենթարկուիր, որովհետեւ վինչեւ 70 տարի կամ ձեր առած դրամը պիտի դանձէք, կամ վարը յիշուած լեցուն պարգեւները պիտի ստանաք։ Հոլանտական Քոէֆի Ֆոնսէի գնողը, պարտաթուղթին փոխարժէքին զատ առանց ուրիշ դրամ վճարելու, 70 տարուան մէջոցին 420 վիճակահանութիւններով քաշուելիք հետեւեալ պարգեւներուն պիտի մասնակցի։

250,000	ֆր.ի	պարգեւներ	70	անգամ
150,000	»	»	70	»
125,000	»	»	70	»
100,000	»	»	70	»
75,000	»	»	70	»
62,500	»	»	70	»
10,000	»	»	420	»
1,000	»	»	2100	

և աւելի պակաս չահող ուրիշ շատ մը պարգեւներ։ Գաւառներէն կամ արտասահմանէն գնել փափաքողներն հարկ փոխարժէքը մանրադրամով կամ չեքով դրկել հետեւեալ հասցէին.—

Crédit populaire Ottoman
société en Commandite

7 Քիւչիւք Թիւնէլ խան, Գալաթիա, Պոլիս, Ֆէրուն պէյ խան, Թիւ. 5, և 7, նոր նամակատան դիմաց։

Աւելի տեղեկութիւն ստանալու համար դիմել նոյն ընկերութեան։ Գաւառներու մէջ վաճառումն յանձն առնող գործակալներ կ՝ուզուին։ 36—22

ԿԱՐԵՒՈՐ

Թերթիս մեր վաճառման գործի մասին նոր կարգադրութիւն մը եղած ըլլալով, կը խնդրենք մեր ընթերցողներէն երկտողով մը մեզ իմաց տալ եթէ Պոլսոյ արուարձաններուն մէջ Արեւելք չգտնուի վաճառողներու և ցրուիչներու քով։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Պոլսոյ համար Բօսթ Լօքալ արկ. 108 ղր.
» » » վեցամս. 60 »
Գաւառներու համար արկ. 108 »
» » » վեցամսեայ 60 »
Արտասահմանի հար. տարեկան 35 ֆր.
» » » վեցամսեայ 20 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ. հասցէի փոփոխման համար 2 ղրշ.։ բաժանողները անպայման կանխիկ, ծանուցումներն առանձին կը տակարկուին. դրամ ղրկելու ամենադիւրին եւ ժամանակ միջոցը Մանատքսին է։

Առօնյաեր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ